

Francija odklanja ameriško varušvo Zavrnitev washingtonskega odgovora na protest vichyske vlade

Vichy, 15. apr. Ameriško državno tajništvo za zunanje zadeve je 13. t. m. izročilo francoskemu poslaniku v Washingtonu noto ameriške vlade v zvezi z otvoritvijo ameriškega konzulata v Bazzavilleu. Francoska vlada je svojemu poslaniku v Washingtonu takoj naročila, naj obvesti ameriško vlado, da ne sprejema ameriške note, ker je sestavljena v življenju tonu in je njen namen, da pred vsem svetom postavi v slabo luč zadržanje francoskih državljanz, ki ne čutijo nikake potrebe, da bi prejemali nauk o domovinski ljubezni iz inozemstva. Razen tega mora francoska vlada sprito dejstva, da je bila vsebina te note takoj razširjena po radiu, ugotoviti, da je bila sestavljena v zgolj propagandne namene, da bi povzročila nerazpoloženje med francoskim narodom. V ostalem pa ameriška nota niti ne odgovarja na postavljena vprašanja.

Ameriška nota, ki jo omenja to sporočilo francoske vlade, pravi med drugim: Sumner Welles, začasni državni tajnik v zunanjem ministrstvu, je poslal v Vichy odgovor na protest zaradi imenovanja ameriškega generalnega konzula v Bazzavilleu. Nota Sumnerja Wellesa pravi: Dokler ne bo dosežena končna zmaga in ne bo francoski narod zopet izvrševal svoje suverene oblasti nad lastno usodo, bo vlada Zedinjenih držav glede francoskih ozemelj v Afriki in na Pacifiku vzdrževala odnose s francoskimi državljani, ki dejansko izvajajo oblast na tem ozemlju. Nota poudarja nadalje, da je kontinentalna Francija trenutno po večini zasedena po nemški vojski in da vlado v Vichyju vežejo pogoji premirja, kakor tudi drugi nagibi. (Piccolo)

Amerika in Anglija pred nerešljivimi problemi Brezuspešno sporazumevanje ameriških in angleških strategov o etnotnih ofenzivnih operacijah

Rim, 15. aprila. S Severnoameriško javno mnenje se trenutno zanima za dve pereči vprašanji, za morebitno zavezništvo protiofenziv in za finančni položaj Zedinjenih držav. Z vojaškega vidika se je vse zanimanje osredotočilo na London in Canberro. Vse kaže, da so se v Londonu po razgovorih generala Marshalla z angleškimi odgovornimi politiki in strategji odločili za to, da postane London sedež zavezniškega vojnega sveta. V ameriških vojaških krogih opozarjajo, da je angleška prestolnica v bližini evropske fronte, treba pa bi bilo vedeti, do kolike mere pristaja angleška vlada na precej drzne strategije zamisli ameriškega generala. Angleška vlada se še ni odločila za to, da bi bilo oportuno otvoriti drugo evropsko fronto. Washington je rezerviran glede na te načrte in neče podati nikake izjave.

Tudi finančni problem Zedinjenih držav povzroča skrb. V splošnem sodijo, da bo nastala splošna nevarnost inflacije z vsem svojim posledicami, če vlada Zedinjenih držav ne bo podvela energičnih ukrepov. Finančna odbora obeh zbornic proučujeta ves problem in splošno napovedujeta, da bosta predlagala stabilizacijo cen in namenjina, pa tudi plač in nagrad. Verjetno je, da bo Roosevelt v zvezi s tem poslal kongresu posebno spomenico.

Stockholm, 15. aprila. d. Londonski dopisniki švedskih listov javljajo, da so Churchillova pojasnila v spodnji zbornici o zadnjih dogodkih razočarala angleško

Berlin, 15. apr. d. V merodajnih nemških zunanje-političnih krogih označujejo kot ne-ramen korak noto, ki jo je ameriški podtajnik v zunanjem ministrstvu Sumner Welles izročil francoskemu veleposlaniku v Washingtonu kot odgovor na protest francoske vlade zaradi ustanovitve posebnega ameriškega konzulata pri gaulističnem glavnem stanu v Brazzavilleu, v Francoski Ekvatorialni Afriki. V tej noti označuje Welles ustanovitev ameriškega konzulata v Brazzavilleu kot ukrep, ki naj bi ga bila ameriška vlada izvršila v interesu francoskega naroda. Na Wilhelmstrasse pripominjajo, da Sumner Welles, ki je že za svojega obiska po raznih evropskih prestolnicah l. 1940 kazal, da ničesar ne razume o evropskih stvareh, sedaj menda misli, da lahko kar iz Washingtona vodi usodo francoskega naroda. Kot nadaljnji komentar smatrajo v Berlinu za nepotreben in pripominjajo, da bo nedvomno Washington o pravem času prejel primeren odgovor s strani francoske vlade.

Vichy, 15. apr. s. Ko je vlada zvedela za noto vlade Zedinjenih držav, ki je bila 13. aprila izročena francoskemu veleposlanstvu v Washingtonu, je takoj naročila veleposlaniku Hayu, naj sporoči ameriškemu tajnemu tajništvo za zunanje zadeve, da francoska vlada ne pristaja na namero severnoameriške vlade in da odklanja žaljivo noto, s katero hoče ameriška vlada diskreditirati pred svetom francoske državljanke, ne rabijo nobene lekcije o patriotizmu iz tujine. Francoska vlada je poleg tega ugotovila, da je objava te note dokaz, da je bila sestavljena v propagandne namene, da bi se tako vznemirili duhovi.

javnost. Z njimi ni zadovoljen niti angleški tisk. V kolikor se londonski listi v komentarjih bavijo s Churchillovimi ponedeljskimi ugotovitvami, veje iz njih edino le želja, da bi bilo treba z angleške strani končno pristopiti k kakšnim ofenzivnim akcijam. V zvezi s tem si londonski listi v svojem običajnem starem optimizmu posebno mnogo obetajo od razgovorov, ki jih je imel v Londonu šef ameriškega generalnega štaba general Marshall, dasi o njih vsebini ni prav ničesar znanega. Po mnenju listov se je v teh razgovorih v Londonu morda precej govorilo o verjetnosti velike pomorske bitke, do katere naj bi v bližnji bodočnosti prišli na Indijskem oceanu. Obenem varajo listi angleško prebivalstvo, ki zahteva večjo aktivnost, tudi z namišljenimi možnimi prizori »največje pomorske bitke, ki jo je kdaj videl svet« in ki jo napoveduje ameriški mornariški minister Knox, odkar se je bil s svojega inspekcijskega potovanja vrnil po ameriških atlantskih lukah.

Svedski dopisniki označujejo splošni politični položaj v Londonu kot še docela moten in pripominjajo, da vse pričakuje Crippsovega poročila in odločitve v vojaškem položaju v Birni, ki ga komentatorji označujejo za zelo resnega.

Stockholm, 15. apr. d. Iz Ottawe javljajo, da je predsednik kanadske vlade Mackenzie King odpotoval danes v Washington, kjer se bo udeleževal zasedanja zavezniškega pacifiistiškega vojnega sveta.

Začasna prekinitev riomskega procesa

Bern, 15. apr. Kakor se doznava iz Vichyja, je predsednik riomskega sodišča glede na prekinitev znanega procesa proti nekaterim vodilnim bivšim francoskim politikom in vojakom, večeraj sporočil, da ne bo več razprav. Vseh pet obtožencev je ostalo v gradu Bourassol. Daladier in Blum se zdravstvo nekoliko slabo počutita.

O prekinitvi procesa je francoska službena agencija objavila iz Vichyja med drugim:

Z današnjim dnem je prekinjen proces v Riomu, vendar pa je vrhovno sodišče še vedno pooblašeno za postopanje v smislu ustanovnih določil in celo razširja svojo pristojnost. Dočim je bilo doslej pooblašeno, da raziskuje in presoja ono kategorijo oseb, ki so izvršili zločine in izvrševanja dolžnosti svojega položaja z dejanji, ki so spreminjala prehod iz mirovnega v vojno stanje pred 4. septembrom 1939, je sedaj pooblašeno, da sodi tudi onim, ki so pred tem rokov ali po njem izvršili dejanja, ki naj bi poslabšala z vojno ustvarjeni položaj.

Vrhovni sodni dvor v Riomu je bil prvič sklican 1. avgusta l. 1940 in je začel razpravljati 19. februarja 1942, pri čemer je bilo v 24 razpravah zaslišanih poleg obtožencev še 36 pri. Obtožnica ni bila izrečena. Zaradi Daladierove bolezn je bil proces prekinjen najprej teden dni, nakar je bila nova razprava določena na 2. aprila, nato pa odložena na 14. t. m. zaradi velikonočnih praznikov. Sedaj je bil proces zopet prekinjen. Razlog za to prekinitev je po objavi francoske službene agencije ta, da je treba še dopolniti preiskavo v pogledu splošne in tudi politične odgovornosti obtožencev, ki so bili že zaslišani, »akor jo tudi razširiti še na druge osebe v smislu pristojnosti najvišjega sodišča. Samo tako bo mogoče, pravi službena poročila, povsem zadostiti pravici. (Piccolo)

Proces o poizkušenem atentatu na Papena

Carigrad, 15. apr. V Ankari se danes nadaljuje proces zaradi atentata na Papena. Z velikim zanimanjem pričakuje javnost nadaljnje zasliševanje sovjetkih obtožencev, ki sta doslej na vse načine zavlačevala razpravo. Tisk se je med tem prišel baviti s štefanom Podolsnikom, ki si je nakopal hudo odgovornost in mu je uspelo sbežati v Sirijo. Potrjujejo, da je turško zunanje ministrstvo že zahtevalo izročitev Podolsnika, ni pa še znano, ali je bil pri tem dosežen kak uspeh. Po izpovedi obto-

ženca Abudrama Sajmana je obtoženi Podolsnik odgovoren: 1) za organizacijo skupine atentatorjev in za plačevanje posameznih članov te skupine; 2) za to, da je vadii Abudrama Sajmana in Omerja Tokata v rabi orožja, bomb in revolverjev na postaji Haidar paši in na mostu v Galati; 3) da je sam izročil pekleniški stroj Omerju Tokatu. Zaradi česar ga obremenjuje njegova smrt; 4) da je skušal pripravi Sulejmana, da bi po atentatu prišel v Carigrad z namenom, da bi ga ubil, da bi tako ne bilo več nobene priče o zaroti.

Preselitev emigrantskih vlad iz Londona v Ameriko

Kodani, 15. aprila. Navidezne vlade, ki so jih ustanovili v Londonu emigranti iz vseh dežel, pregaženih v sedanji vojni po zaslugi angleške politike, se v Londonu ne čutijo več varne. S pomladjo se jim bodočnost prikazuje v zelo nevarnih obrisih. Glede na to se je zvedelo, da so se člani teh vlad odločili, da se v kratkem preselijo v Zedinjene države.

Kapitalist ali podjetnik?

Pod tem naslovom je berlinski list »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavil pred dnevi uvodnik, v katerem zavzema stališče glede sedanjih nemških gospodarskih oblik.

List ugotavlja najprej, da je kapitalizem premagan in da se nikdar več ne bo povrnil, ostaja pa še nadalje ustvarjajoča osebnost podjetnika. Po državi dirgiranu gospodarstvo je v svojih sedanjih oblikah v glavnem vojni pojav, ki ga bo Nemčija opustila, čim bo njena armada prosta in to razpolagala tako s surovinami kakor z ljudmi v zadostni meri. Že sedaj pa stremi gospodarska politika za tem, da se ustvari stanje, v katerem lahko država predpiše, kaj je treba storiti, medtem ko naj gospodarstvo samo določi, kako je to treba storiti. Iščemo se potemtakem metode, ki naj bi gospodarski samoupravi ali z drugo besedo, vodilnemu podjetništvu prepuščile čim večji delež vodilnega delovanja. Prav te nove metode pa bodo zame njale kapitalizem. Kapitalizem je bil funkcija gospodarske prehodne dobe, potem pa si je sam izkopal svoj grob, kar seveda ne moremo trditi o resničnem podjetniku. Pr tej vojni bo zopet nastopila doba pravega podjetništva. Danes ga država potrebuje za svojo oborožitev, jutri pa ga bo rabila za novo izgradnjo nemškega in evropskega gospodarstva.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Javna dela v Ljubljanski pokrajini

Ljubljana, 15. aprila
Na dva važna ukrepa najvišjih pokrajinskih oblasti moramo danes opozoriti našo javnost. V večerajši številki smo objavili, da je Eksc. Grazioli, Visoki komisar Ljubljanske pokrajine, odredil, da se takoj obnove vsa državna in pokrajinska javna dela, ki so bila v zimskem času ustavljena, in da se začne vsa ona javna dela, za katera so bili že odobreni krediti. V vladni palači pa je Visoki komisar pred dnevi predsedoval seji, ki je bila sklicana, da bi se proučila vsa vprašanja, ki se nanašajo na melioracije na splošno, zlasti pa na izsuševalna dela na Barju. Tudi glede teh del je Visoki komisar odredil, da se takoj seti obnove. Pri tem je še prav posebej zagotovil, da smatra melioracijska dela na Barju za najbolj nujna, tako s kmetijskega kakor z zdravstvenega vidika, medtem ko je v pravem svetu za izsuševalna dela na Ljubljanskem barju podelil prispevek, ki je določen za vzdrževanje Jarkov. Visoki komisar je nadalje navedel, da je bilo doslej izdanih za melioracijska dela na Barju 2.170.000 lir, a je v naprej določenih še nadaljnjih 7 milijonov lir.

Ukrepi Visokega komisarja Ljubljanske pokrajine so za razvoj našega gospodarstva ogromnega pomena. Z njimi je Eksc. Grazioli spet izpričal svoje posebno zanimanje za gospodarske in splošne koristi naše pokrajine in svojo posebno naklonjenost za velika javna dela, ki so ne le neposrednega gospodarskega, temveč tudi ogromnega socialnega pomena. Z njimi namreč ne bo ustrezno samo nekaterim nujnim gospodarskim potrebam naše dežele, temveč bo dana s tem tudi našemu delovnemu ljudstvu prilika za nove zasluge. Poleg splošnega napredka, ki bo s tem dosežen, bo mogoče zaposliti tudi vsa naša delovna sila, kar seveda ne bo brez ugodnih posledic za splošno gospodarsko stanje našega prebivalstva.

Kakor pa je s temi ukrepi prišla do izraza najboljša volja Visokega komisarja, da gospodarstvo pomaga naši pokrajini, tako se v njegovih ukrepih odraža tudi volja fašistične vlade, ki jo on pri nas predstavlja, da uvrsti Ljubljansko pokrajino v vrsto onih italijanskih pokrajin, kjer so javna dela navzlic vojni nujno potrebna zaradi splošne koristi. Visoki komisar je v svojih navodilih o obnovi javnih del še posebej opozoril, da bodo v kratkem objavljene podrobnosti novega načrta vseh v tem letu nujno potrebnih del, ki bodo nato vnešena v splošno državni načrt o javnih delih. Tako dokumentira fašistična vlada svojo posebno skrb za našo pokrajino, ki je vredna tem večje pozornosti našega ljudstva, ker prihaja do izraza v času ko ima država, ki vodi s svojimi zavezniki veliko borbo za politično, gospodarsko in socialno obnovo Evrope, vse polno drugih skrbi in mora misliti na neštete druge, gotovo neprimerno važnejše in nujnejše splošne državne potrebe.

Nobenega dvoma ni, da bo naše prebivalstvo, ki je že doslej znalo pravilno ceniti prizadevanja najvišjih pokrajinskih oblasti na čelu z Eksc. Graziolijem, z vso hvalečnostjo sprejelo na znanje razveseljiva sporočila Visokega komisarja, ki se vedno in ob vsaki priliki trudi, ne le da naši pokrajinski gospodarstvo pomaga v okviru razpoložljivih sredstev in načrtov, temveč da tudi državno središče in pristojne činitele v fašistični vladi zainteresira za vse nuje potrebe naše dežele.

Visoki komisar je že ponovno poudaril, da Italija ne pričakuje v zameno za svojo naklonjenost našemu ljudstvu nič drugega kakor njegovo popolno lojalnost napram državi, njenim postavam in oblastem. Ogromna večina našega ljudstva je to željo vedno pravilno razumela in se po njej tudi ravnila, pri čemer je pečica nameranih motilcev teh prizadevanj ni mogla zavesti na drugačnega pota. Ob vsaki novi manifestaciji naklonjenosti fašistične Italije naši pokrajini in njenemu prebivalstvu se seveda lojalna, zadržanje še bolj utrjuje. Zato smo prepričani, da bodo tudi novi gospodarski ukrepi Visokega komisarja še bolj pripomogli k splošni zavesti, da je lojalnost do države, ki tako skrbi za svoje državljane, prijetna dolžnost.

Opozorilo trgovcem z radijskimi aparati

Ljubljana, 15. aprila
Tiskovni urad Visokega komisarja sporoča: Sklicujoč se na odredbo z dne 26. marca 1942 št. 2127 Gab. se odreja, da lastniki trvdik, ki trgujejo z radijskimi sprejemnimi aparati, niso dolžni izročiti onih aparatov, ki jih imajo v svojih poslovnih prostorih izključno le v trgovske namene.

Pri tem je treba upoštevati naslednje: 1. Lastnik trgovske trvdike je osebno odgovoren za čuvanje aparatov, skrbeti mora namreč za to, da se nihče ne more posluževati teh aparatov.

2. Lastnik trvdike mora od 20. t. m. dalje voditi spisek izdanih in prejetih aparatov in je ta spisek podvržen odobritvi in kolekovanju s strani Kvesture.

3. Lastnik trvdike bo smel prodajati aparate samo onim, ki bodo imeli posebno dovoljenje za nakup in posest radijskih sprejemnih aparatov in to dovoljenje bo smel izdati samo Kvestor. Tako dovoljenje se bo moralo zabeležiti v spisku prejetih in izdanih aparatov, ki mora v vsakem primeru imeti zabeleženo trvdiko, ki je izdelala aparat, ter številko serije.

Komisija za politično obrambo ameriškega kontinenta

Buenos Aires, 15. aprila. Iz Montevidea javljajo, da se bo prihodnje sredo sestala tamkaj tako zvana »komisija za politično obrambo ameriškega kontinenta«. Komisija se bo po informacijah iz Montevidea bavila s pobijanjem držav sovražnih akcij, vohunstva in sabotaže, ki jo po ameriški formulaciji uganja tako zvana »peta kolona«. Odbor je sestavljen iz zastopnikov Zedinjenih držav, Brazzilije, Čileja, Mehike, Venezuele in Argentine.

Udor zemlje v Rumuniji

Bukarešta, 15. aprila. V Jasju je nastal velik udar, sprito katerega se je porušilo 300 hiš, nadaljnjih 200 hiš je bilo poškodovanih. Oblasti so morale evakuirati cel mestni okraj.

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Gospodarstvo

Nadaljnja pojasnila k racionalizaciji prodaji tekstilnih izdelkov in obutve

Visoki komisarjat za Ljubljansko pokrajino je izdal 8. aprila novo okrožnico s pojasnili k predpisom o racionalizaciji prodaji tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve.

Tkanine, ki se daje gumirati za tehnične predmete (za pogrinjala avtomobilov in drugih vozil) so racionalizirane, ker se pred gumiranjem lahko uporabijo tako za izdelavo tehničnih predmetov kakor tudi za drugo rabo. Zato se mora njih nakup pri industrijskih in obrtnih tvrdkah vršiti po določilih za racionalizirano blago.

Za mušlin veljata 2 točki na tekoči meter ne glede na širino blaga.

Ugodnosti, ki so bile dovoljene v čl. 11. naredbu o racionalizaciji prodaji tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve za nabavo predmetov, za katerih nakup je potrebno, več kakor 40 arabskih točk pri izkaznici za odrasla (odnosno 32 ali 24 točk, pri izkaznicah za dečke in deklice ter za otroke) so veljale za prvo štirimesečje in se ne morejo raztegniti na drugo štirimesečje. Zato se odrezki za 3 štirimesečje ne smejo uporabljati v 2. štirimesečju.

Podjetja, ki ustavijo svoje obratovanje, smejo racionalizirano tekstilno blago prodati samo veletrgovinam ali konfekcijskim trvdkam, ki ne prodajajo občinstvu. Prenos pa mora odstopajoče, kakor tudi prevzemajoče podjetje, naznaniti Trgovski-industrijski zbornici. Obe trvdki se morata pri tem ravnati po predpisih za prodajo racionaliziranega tekstilnega blaga od grosista na grosista.

Pri prodaji racionaliziranih tekstilnih predmetov na javnih dražbah je treba postopati takole: Racionalizirano blago, novo ali rabljeno, se sme prodati le proti odvzemu točk. Le novo ali staro blago, ki je v slabem stanju, se sme prodati brez odvzema točk, če Trgovska-industrijska zbornica ugotovi, da gre zares za poškodovane ali pokvarjene predmete, ki niso več za promet.

Platneni transmissijski jermeni niso racionalizirani. Pri prodaji usnjenih jermenov mora prodajalec prodajo vezati na pogoj, da kupec o svojem nakupu obvesti Trgovsko-industrijsko zbornico. Prodajalec sam pa mora s svoje strani obvestiti zbornico o izvršeni prodaji. Isto velja za goranje usnje in podplate.

Racionalizirano tekstilno blago in obutve, ki se prodajo na javni dražbi nedostavljene poštnih paketov, se sme izročiti samo proti odvzemu ustrežajočih odvezkov.

Glede prodaje neporabljenih ostankov in začetnih robov ter odrezkov robov, je določeno, da se lahko prodajo brez odvzema točk, če dotično blago ni več za prodajo, vendar se sme prodati samo trvdkam, ki so pooblašene za prodajo ponošene obleke. Robovi, ki niso poškodovani, se smejo brez točk prodati le, če njih širina ne presega 20 cm.

Blago za podlago tkanine in blazin in za štepanje spada v skupino »tekstilno blago za pohištvo in druge nelmenovane tkanine« iz skupine V, št. 8. V to skupino spadajo tudi damastirane tkanine in tkanine »moare« ter alata, če je to blago namenjeno za pohištvo in opreme.

Platno »olonas«, ki se ne uporablja samo za vozne plachte, temveč tudi za druge namene, ni vključeno v seznamu blaga, ki ni vezano na izkaznice. Če kupi to blago zasebnik, mora oddati točke, če ga pa kupi obrtnik za tehnično uporabo, se mora ravnati po predpisih, ki veljajo za izdelovalne konfekcije in jih vsebuje okrožnica z dne 9. I. t. l. Teško platno olona, ki se da napraviti nepremočljivo, in se uporablja za vozne plachte, zložljive postelje itd. se smatra kot blago za tehnično rabo in ni racionalizirano. Isto velja za tkanine za dežnike.

Copate s podplati iz rabljenih placht in čevlji s podplati iz regenerirane gume se smatrajo kot racionalizirano blago, ki spada med obutve iz skupine IV., točka 3.

Grobo platno za moške oblike spada v kategorijo blaga iz konjopile in ni racionalizirano.

Domače avtarhično tekstilno blago za copate ni racionalizirano v smislu okrožnice z dne 21. XI. 1941.

Povoji in nadpovoji ter plenice za novorojenčke so sestavni deli novorojenčkove opreme in niso racionalizirani.

Serpe in šali iz pletenega tekstilnega blaga spadajo med serpe in šale iz postelje I/21 in 22 odnosno II/18 in 19 ter III/9.

Kratki toaletni plašči, ki jih nosijo ženske preko spalne srajce in segajo do pasu ter so izdelani iz tekstilnega blaga za perilo, spadajo med srajce (II/4).

Domače obutve izdelana iz usnja starih avtomobilskih sedežev je racionalizirana, ker je izdelana iz usnja, čeprav starega.

Posteljne odeje v velikosti 190 x 230 cm spadajo med odeje za več oseb (IV/1c).

Mreže za zavese spadajo med tkanine za pohištvo (V/8).

Tekstilno blago, ki je izdelano na način krzna, se glede racionaliziranja uvršča med volnene tkanine (V/I). Črno kašmirske blago za predpasnike, ki se rabijo v pisarnah, spada pod V/2 1b (6 točk na meter). Umetne vezanine so proste, če prevladuje izvezeni del, t. j. če izvezeni del presega polovico površine in gre za ročno vezanje.

Glede obutve, ki je prišla iz mode se ne dovoljuje nobena izprememba glede obratovanja točk.

Možnost nabave tekstilnega blaga za šolske vaje učenec se ne more raztegniti na šole za ročno tkanje za rokodelsko obrt, in si morajo blago za take vaje učenke same priskrbeli.

Obnova priključenega južnega dela Madžarske

Ob obietnici zopetne zasedbe Bačke, Baranje, Prekmurja in Medjimurja objavljajo madžarski listi pregled izvršenih del za obnovo tega ozemlja. S priključitvijo Bačke, Baranje, Medjimurja in Prekmurja se je Madžarska povečala na 11.475 kv. km odnosno za 1.025.000 prebivalcev.

Na priključenem ozemlju je bilo ob zasedbi 1129 km železniških prog. Obnova prometa na teh progah je bila težavna, ker je bila jugoslovanska železniška uprava ukinila promet na sedmih progah, ki so predstavljale zvezo z Madžarsko, in tam

celo odstranila tire. Te proge so bile v teku enega leta obnovljene. Čeprav so madžarske čete ob zasedbi preprečile porušene nekaterih važnih mostov, je bilo vendar porušenih vsega 29 železniških mostov, med njimi dva mostova preko Dunava, 2 preko Tise, 5 preko Drave, 3 preko Mure in 9 preko Francovega prekopu. Porušen je bil tudi nadvoz pri Subotici. Doslej so madžarske državne železnice popravile 2 mostova preko Drave, 1 most preko Mure, 8 mostov preko Francovega prekopu, nadvoz v Subotici itd. Vsega pa so obnovile 18 mostov. Največ težko je redstavljala odstranitev ruševin iz vode. Dela za odstranitev ruševin so bila končana v jeseni, s čimer je bila odstranjena nevarnost, da bi se kopičili plavajoči led ob teh ruševinah. Železniška uprava je tudi obnovila kolodvor v Subotici, vodni stolp, železniško delavnico in veliko kurilnico. Od 3019 železničarjev je sprejela v službo 2725, poleg tega pa je nastavila 820 železničarjev, ki jih je biva jugoslovanska železniška uprava odsloila.

Od 63 porušenih cestnih mostov je doslej Madžarska popravila ali na novo zgradila 39 mostov, 23 mostov pa je začasno obnovila. Od velikih cestnih mostov sta ostala nepoškodovana le dva mostova preko Drave pri Barču in Osijeku. Skupna škoda porušenih mostov se čeni na 50 milijonov pengov.

S priključitvijo se je povečal tudi rečni plojni park, in sicer za 56.800 ton ladijskega prostora. Madžarska uprava je poskrbela tudi za velikopotezno naseljeval, predvsem onih Madžarov, ki so se izselili iz Bukovine. Tako je bilo v Bački naseljenih 13.500 Madžarov iz Bukovine.

Gospodarske vesti

— Premije za pridelovanje riža kot drugi pridelek v istem letu. Da se nadalje poveča proizvodnja riža v Italiji, je Nacionalna zveza za riž, neodvisno od cen, ki bodo še določene za pridelek v letošnjem letu, razpisala posebno premijo 200 lir na ha, ki jo bo prejel oni pridelovalec riža, ki bo na istem polju najprej pridelal žito, nato pa še riž. Poleg tega je zveza razpisala premijo 20 lir za vsak meterski stot večjega pridelka na ha kakor v lanskem letu. Pričakovati je, da se do letos pridelek riža v Italiji še ponovno dvignil. Lani je znašal 8.3 milijona meterskih stotov.

— Povišanje glavne industrijskih družb v Italiji. V zadnjem času so številne industrijske družbe v Italiji sklenile povišanje glavnic. Mnogo družb bo v prihodnjih tednih sklepalo o stičnih predlogih. Kakor poročajo iz Milana, so italijanske družbe v prvem letošnjem četrtletju sklenile odnose napovedale povišanje delniških glavnic za skupaj 3 milijarde lir. Med drugim je omeniti povišanje glavnic elektraniške družbe Edison od 1.6 na 2.5 milijarde lir, in elektraniške družbe Cielu od 500 na 700 milijonov lir. Kemični koncern Montecatini je zvišal glavnicu od 1.6 na 2 milijardi lir. Povišanje glavnic so sklenila tudi podjetja težke železarske in strojne industrije, takta trvdka Breda od 200 na 250 milijonov, železarna »Ternie« od 1.2 na 1.5 milijarde lir in železarna »Ilva« od 1 na 1.25 milijarde lir. Podjetje za umetna tekstilna vlakna Chatillon je zvišalo glavnicu od 175 na 275 milijonov lir. Nadalje poročajo, da je družba Societa Metallurgica Italiana v Rimu sklenila zvišanje glavnic od 45 na 135 milijonov, družba Rinascente, ki ima v Italiji 5 veleblagovnic in 47 podružnic, pa bo zvišala glavnicu od 54 na 72 milijonov lir.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 16. aprila, ob 17.30: »Voda«. Red Četrtek.

Petek, 17. aprila, ob 15: »Konto X«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 18. aprila, ob 17.30: »Ifigenija«. Izven.

Nedelja, 19. aprila, ob 14: »Jurček«. Mladinska predstava. Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: »Voda«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Jože Vombarger: »Voda«. Zabavna satirična komedija z veseligerne poteze. Junak igre je vsa vas; dejanje se plete okrog zgraditve novega vodovoda. Dramatik je ožigosal v delu na vesel način človeške slabosti kot so: ničurnost, častihlepe, trma itd.

V Goethejevi »Ifigeniji« bo igrala naslovno vlogo v soboto Mileva Boltar-Ukmarjeva. Predstava bo izven abonmaja.

Opozorjamo na petkovo popoldansko predstavo, ki bo ob 15. uri po zelo znižanih cenah. Igrali bodo Bernauerjevo in Oesterjevo veseligerne v tleh dejanjih »Konto X« v običajni zasedbi. Vsebinsko igre tvori nesporazum okrog skrivnostnega konta X. Dejanje zaplete in razplete vodja odvetniške pisarne Izidor Skrapoper. Ta komična vloga je središče igre.

OPERA

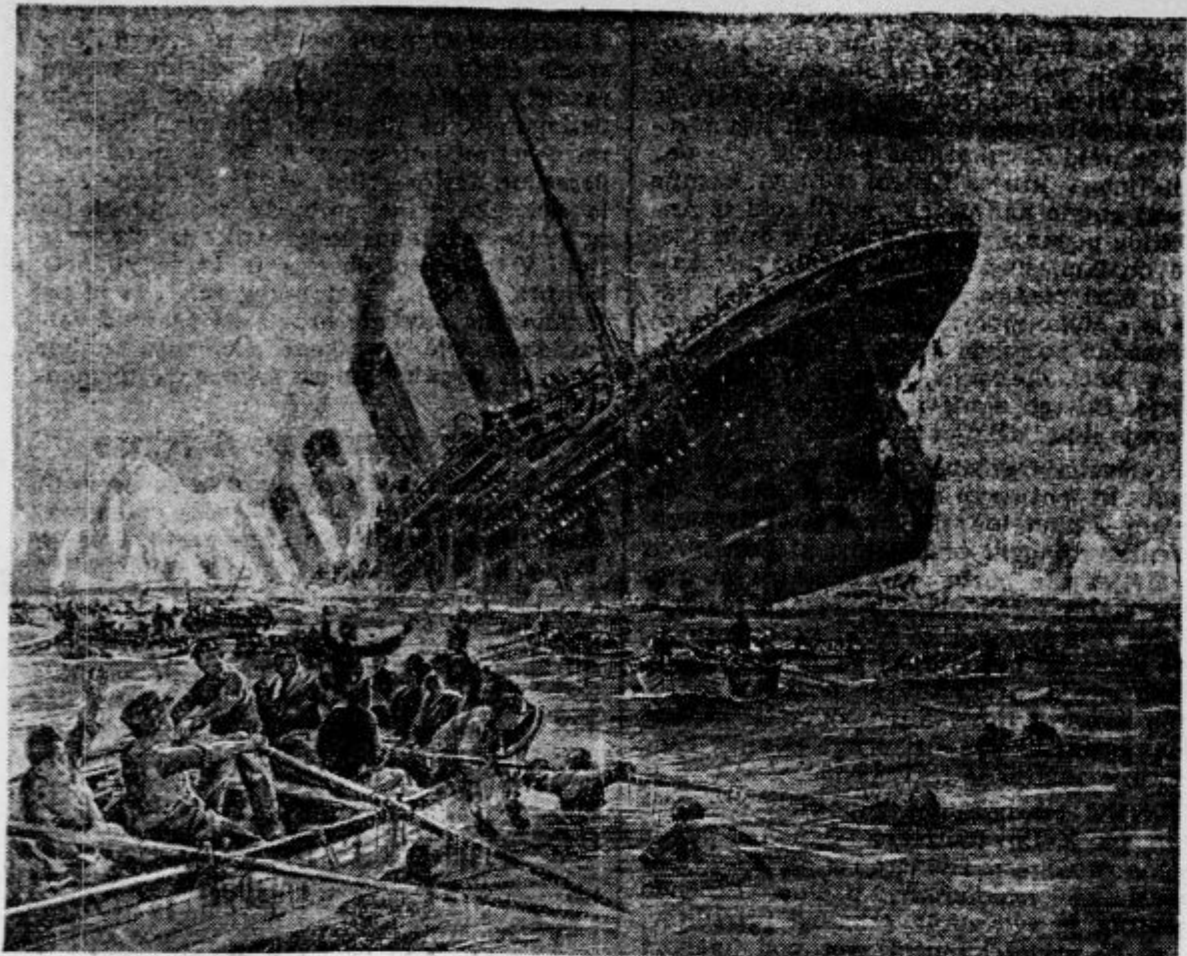
Četrtek, 16. aprila, ob 16.30: »Faust«. Red A.

Petek, 18. aprila: Zaprti.

Sobota, 18. aprila, ob 15: »Prodana nevesta«. Izven. Fnižane cene od 18 lir navzdol.

Smrtni ples med ledenimi gorami

Pred tridesetimi leti se je potopil „Titanic“ — Utonilo je 1500 ljudi

Bilo je 10. aprila 1912. Poslovalnice vseh pomorskih družb na svetu so pozorno zlele v angleško pristanišče Southampton. Tam je počivala največja in najmodernejša ladja, ki jo je dala izdelati znana angleška paroplovna družba White Star Line. Ponosna ladja se je imenovala „Titanic“. Njena teža je bila 45.000 ton, njeni stroji so zmogli 50.000 konjskih sil. Osemnajst orjaških kotlov je bilo kurjenih po 125 ognjiščih. Ladjski vijaki so imeli po devet metrov premera. Sedem nadstropij visoko se je dvigala ponosna ladja nad morsk gladino. Računali so z dnevno potrošnjo 800 ton premoga, to se pravi: 45 železnih vagonov.

Sinji trak Atlantskega oceana je dotlej pripadal parniku Severnomoškega Lloydja „Prestolonaslednici Cecilije“. Angleški pomorščaki so se na njej vozili, da bi se lahko priborili trak nazaj. V ta namen je bil zgrajen parnik „Titanic“. Izračunano je bilo, da bo „Titanic“ zmogel po 26 in pol morske milje na uro, medtem ko jih je „Prestolonaslednici Cecilija“ zmogla samo 24. Zmaga je bila torej zagotovljena. Vrh vsega je bil parnik „Titanic“, kakor je razglasil angleški tisk, v vsej svoji obsežnosti tako praktično urejen, da se ne more potopiti

in da mu nobena prirodna sila ne more do živca.

Posadka je bila seveda v glavnem angleška, vendar je bil za drugega častnika najet tudi nemški kapitan Maks Dittmar Pittmann. Tuli nanj je napravil parnik mogočen vtis. Eno pa je Pittmann takoj opazil. Ko je šel s poveljnikom ladje in z ostalimi častniki prvič po ogledu naokrog, je opomnil, da je število reševalnih čolnov premajhno v razmerju s potniki, ki se jih je za krstno vožnjo iz Evrope v Ameriko zbralo kar 2000. Njegova opomba je bila sprejeta s smehljaji. Bruce Ismay, generalni ravnatelj družbe White Star Line, mu je odgovoril, da se ladja ne more potopiti. Isto je pritril poveljni kapitan Smith. Reševalni čolni? So bolj za okras kakor za potrebo. Teh se potniki na „Titanicu“ pač ne bodo nikoli posluževali, ne daj Bog!

Dvanajstega aprila je „Titanic“ zapustil Evropo. Tisoči in tisoči so bili zbrani v pristanišču in so se polni navdušenja poslavljali od orjaškega parnika. Pogled nanj je bil res osvajajoč. Naenkrat so se začeli grozotni kriki. Parnik „Titanic“, ki je bil zasidran v bližini „Titanica“, se je odtrgal od svojih debelih vrvi, ki so padle v mo-

gočem loku med množico na pomolu. To so bili prvi ranjeni. Parnik „Titanic“ je bil pritegnjen od „Titanica“ plovice, trčil je z njim in se poskušal dvigniti, a ga zavlekli nazaj k bregu. „Titanic“ pa je ponosno nadaljeval svojo pot. Nič ga ni moglo zadržati, da ne bi hitel v svojo pogubo. Kajti bilo je treba za vsako ceno priboriti sinji trak.

Vse tisto, kar se je pomeje zgodilo, je bilo že stokrat opisano, pripovedovano, razodeto v filmih — in vendar nas vedno iznova pretrese in nas zgosti, ko se zremo v mračno usodo potopitnikov na „Titanicu“. Dne 14. aprila zvečer je bil na krovu svečan ples. Slovesnost je imela obsežen spored. Slavnostne govore in koncert. Mnogo okrasja, blešcrov, zlata in srebra se je blestelo med odlično družbo, gospoda je bila v frakih in smokingih, dame v razkošnih večernih oblačilih. Šampanjec je tekkel. Še enkrat je življenje razsulo obile svojih daril med gospodsko družbo, ki je že stala na robu življenja. Sredi najslavnejše zabave je šlo šepetanje o ledenih gorah, ki se bližajo. Nikogar ni bilo strah v omami vesele družabnosti, vsem se je zdelo kar očarljivo, da je paroplovna družba na tej rekordni vožnji poskrbela tudi za srečanje z ledenimi gorami. Dobro, gospoda bo torej plesala med ledenimi gorami.

Naenkrat se je ves orjaški trup ladje lahko stresel. Stroji so se ustavljali, godba pa je igrala dalje, pari so plesali kakor prej in to v usodnem času, ko je bil ladjski trup že smrtno nevarno raztrgan na 100 metrov. Voda je vdrila v ladjo, sesalke so odpovedale, kotli so se pogasili. V sobi za brezlični brzojav je kapitan Smith naročil brzojavo:

„Parnik „Titanic“ hudo poškodovan od ledene gore, nujno prosimo pomoči. 41 stopinj severne širine, 50 stopinj zapadne dolžine. — Smith, kapitan.“

Dve uri pozneje ni bilo več ladje, dosežen je bil strahoten rekord: s „Titanicom“ se je potopilo več kakor 1500 potopitnikov. Valovi so se v sivem jutru potirali s trupli v smokingih in večernih toaletah.

Med rešenimi je bil tudi generalni ravnatelj paroplovne družbe White Star Line, Bruce Ismay. Ko je vrnil v Anglijo, je bila proti njemu uvedena preiskava, kajti on je bil tisti, ki je prisilil kapitana Smitha, da ni upošteval vseh predpisov, potrebnih za varnost ladje in da je krenil preveč, samo la bi skrajšal pot, ne glede na pretečo nevarnost visokih ledenih gor, plovecih od severa proti jugu. Bruce Ismay je prejel pred sodiščem — strog ukor. Krivda za katastrofo je bila pripisana kapitanu Smithu, ki se je po stari tradiciji pomorskih kapitanov potopil s svojo ponosno ladjo.

Vedno mož na mestu

V torek popoldne so svojci, tovariši in prijatelji spremili k počitku pri Sv. Križu g. Antona Šušteršiča, znanega v vsej Ljubljani. V njegov spomin smo prejeli še naslednje vrste izpod peresa pokojnikovega prijatelja.

Črna zastava, ki je pretekli ponedeljek zavijala na palači Mestne hranilnice ljubljanske, je naznanjala, da se je poslovlil od tega sveta bivši mnogoletni hranilnični blagajnik g. Anton Šušteršič. Številna udeležba iz vseh krogov ljubljanskega občinstva, ki ga je v torek spremljala v dolgem žalnem sprevodu na pokopališče, je pričala, kako velik krog prijateljev in znancev si je s svojim prikupnim vedenjem, značajem in poštenjem pridobil v življenju. Zato ne bo morda odveč, ako pogledamo nekoliko nazaj njegovo življenjsko pot, ki mu nikakor ni bila z rožicami posuta.

Rodil se je 5. januarja 1872 v zaselju Betajnovi pod Sv. Joštom blizu Vrhnike. Ko je dovrnil kot privatist 4 razrede državne nižje gimnazije v Ljubljani, se je vpisal v Mahrovo trgovsko šolo, ki jo je uspešno dokončal 1894. Nato je sprva praktičiral v nekaterih trgovskih pisarnah, dve leti pa v banki I. G. Mayer, od koder ga je tedanji ljubljanski župan Ivan Hribar sprelj v službovanje pri mestnem knjigovodstvu, kjer je ostal do konca aprila 1899. Med tem službovanjem je položil tudi izpit iz državnega računovodstva. 9. maja 1899 pa je nastopil službo praktikanta pri Mestni hranilnici ljubljanski, kjer je že čez leto dni postal asistent, 6. svečana 1906 pa pristav, a z dekretom z dne 30. aprila 1913 je bil že imenovan za hranilničnega blagajnika. Blagajniške posle pa je dejansko prevzel šele leto dni pozneje, ker je šele tedaj dokončal poverjeno mu važno nalogo — preureditev poslovanja v vložnem oddelku.

Po razburjivih septembrskih dogodkih 1908 je namreč poslovanje v vložnem oddelku, ki mu je bil pokojnik dodeljen, postopno zadobivalo tolik razmah, da so že novi prostori v hranilnični palači postajali pretesni in je bilo treba misliti na temeljito preureditev te najpomembnejše panoge hranilničnega poslovanja. Ker je pokojnik kazal mnogo smisla za praktično prenosne in se je bil do tedaj že povsem zveščen v vse potankosti vložnega poslovanja, je hranilnična uprava 1. 11. 1911 sklenila poslati ga na študijsko potovanje, da prouči ustroj vložne panoge pri hranilnicah v Gradcu, na Dunaju in v Pragi, pozneje pa tudi še v Monakovem ter v Celju.

Vrnivši se s potovanjem, je izdelal načrt kartoteke, ki naj bi nadomestila težke in neuporabne knjige interesentov, ki so zbog svoje razsežnosti zavzemale čedalje več prostora v hranilnici. Ko se je z novim letom 1914 organiziral poleg kartoteke v likvidativni še kontrolni oddelku, je bila preureditev vložnega poslovanja v glavnem izvedena in se je prav dobro obnesla, tako da so večaki priznavali, da je to ena najmodernejših kartotek v državi. Ker so bile omare za kartone izdelane doma, so iznašali vsi stroški te preureditve s potniški stroški vred le okrog 25.000 kron. Preureditev ima trajno vrednost, ker omogoča hitro in točno poslovanje ter olajša eventualno iskanje pomot.

Pokojnik je računal s tem, da bo tudi po tej prenovi ostal še nadalje v vložnem oddelku in da postane s časom oddelkov načelnik. Toda pričetek svetovne vojne je to preprečil in leta 1914 je pokojnik

LOGIKA

Mamica ima mamico. Mamica pa goji kokoši. Včeraj, ko se je mamica ukvarjala z Mamicco, je prišla lisica in ukradla kokoš. Kokoš je namreč bila naša iz kurnika in se zatekla v gozd. Tam jo je lisica pojedla.

— Vidiš, pravi mamica Mamicci, lisica je pojedla kokošo, ker ni mene ubogala in ni ostala tako doma.

Mamica nekaj časa premišlja. Potem pa pravi mamicci:

— Kaj ne, mamica, ako bi bila ubogala, bi jo bili pa mi pojedli.

Obvestilo

„EMONA“, zavod za poljedelstvo in nepremičnine, obvešča vse svoje zakupnike hiš in zemljišč v Kočevskem okraju, da se bo dne 22. aprila t. l. vršil v KOČEVJU

semenj

za plemensko govejo živino

Na ta semenj bodo lahko pristopili samo tisti, ki bodo predložili prepis zakupne pogodbe. Le tem bo „EMONA“ prodala živino proti plačilu v gotovini, vendar pa po zelo ugodnih cenah.

Tak semenj se bo vršil tudi za črnomaljski okraj v Črnomlju dne 24. aprila t. l.

mevanje. Ako sledite nečemu brez razumevanja, varate Resnico. Ker pa jaz s takšno pozornostjo pazim na Resnico in sem ji tako hvaležen za njeno ljubeznost in krastoto, ne želim, da ste do nje neiskreni in jo varate. Vpravi zato stvarjanje v vas upor in globoko poseganje, da odkrijem v vas studenec, ki vas bo hranil, Resnico ki vas bo pomirila. Resnico, ki vas bo v tem vihnem in neurejenem svetu navdušila za namen. Preden pa se more razviti notranje pojmovanje Resnice, ki je pravo razumevanje, se morata vaš duh in vaše srce bistveno spremeniti. Ne dovolite udobnega počivanja svojemu duševnemu razpoloženju, ki je itak udobno, kakaj zadovoljstvo in brezbriznost ne vodita k Resnici in vas ne bosta osrečila.

Postanite genij svojega individualnega edinstva. Genij poedina ne more biti popoln. Seje genij, ki je izšel iz množice zednjenih individualnosti, ki so mu pomagale pri rojstvu, bo edini popoln. Ako želite ustvariti velika dela, ako želite da bodo vaše stvaritve večne, morate razviti svoje individualno edinstvo. Svojo lastno popolnost z razumevanjem Resnice nikakor pa ne s tem, da sledite tuji dovršenosti.

moral prevzeti blaginjske posle. Seveda je tudi kot blaginjski bil mož na mestu in je nad 16 let vestno in točno opravil ta naporni in odgovorni polni posel.

V zasebnem življenju je bil velik ljubitelj umetnosti in prirode, bil je več fotografirski amater in navdušen planinec, ki je vztrajno posejal gorske velikane in je bil nekaj časa tudi blaginjski Slovenskega planinskega društva.

Po prerani smrti njegove blage gospe soproge mu ni kazalo drugega, nego da sam prevzame vodstvo obeh trgovin, ki sta jih bila skupno osnovala in jih je pokojnik še znatno izpopolnil ter s svojo žilavostjo in močno voljo dvignil do zaželjenega viška.

Toliko vsestransko delo, skrb in napor pa mu je s časom le zrahljalo živce in zato je zaprosil za stalno upokožitev, ki mu je bila dovoljena s 1. julijem 1930. Pri tisti priliki mu je župan dr. Puc izrekel priznanje in zahvalo za vestno in marljivo delovanje. In zdaj je legel v grob ta mož vztrajnega dela, nadvse skrben družinski oče, podjeten in uvažen slovenski gospodarstvenik. Naj uživa večno veselje, mi njegovi tovariši ga bomo pa ohranili v najlepšem trajnem spominu. F. P.

Indijska modrost:

Jiddu: Skriti studenec

Ako studenec usahne in je izvir zasut, je treba globoko kopati in odgrniti zemljo, da pridemo do vode. Podobno je tudi z vami: če želite priti do Resnice, mora nastati v vas silen upor. Kakor je voda skrita v suhi zemlji, tako je tudi Resnica skrita v vašem srcu. V vsakem izmed vas bi želel izkopati studenec, ki vas bo hranil in ohranil. Da pa morem globoko kopati in priti do zajetnega vira, morate izkoreniniti vse, kar je na poti.

Razkopavanje povzroča nezadovoljstvo in upor ter uničuje stvari, ki nimajo vrednosti. Ljubite Resnico zaradi njene lepote, delajte pravično, ker tako sami želite, in razvijajte svoje notranje zaznavanje ter razu-

SPORT

Med podrobnostmi zagrebške proslave

V dvoboju rokoborcev so Hrvati zmagali nad Italijani najtesneje s 4 : 3

V okviru svečane proslave prve obletnice Nezavisne Države Hrvatske je bila posebno častna vloga namenjena sportnikom, ki so v dnevih od 10. do 12. t. m. izvedli sodelovanjem številnih gostov iz tujine bogat spored, kakršnega še dolga leta ni doživela prestolnica Hrvatske. Nekaj prvih podatkov o poteku tega slavnostnega sporeda smo utegnili objaviti že v naši številki z dne 14. t. m. obenem z obljubo, da bomo nekatere podrobnosti še nadoknadili, brž ko bomo prišli do njih.

Preden damo mesta kratkemu izvlečku iz poročila o uvodni sportni prireditvi se pravi, ki so jo opravili hrvatski rokoborci v mednarodnem nastopu proti Italijanom, mislimo objaviti še glavne misli iz članka, ki ga je za obletnico samostojnosti hrvatskega sporta objavil „Hrvatski Narod“ in ki daje nekaj splošnega vpogleda v glavne smernice za sport in telesno vzgojo v mladi državi Hrvatski. Pise članka pravi med drugim:

»Po obnovitvi NDH je bil hrvatski sport čisto preusmerjen. Hrvatska državna vlada je takoj spoznala daljnosežni pomen sporta in telesne vzgoje pri ostvarjanju novih in zdravih narodnih pokolenj in začela posvečati sportu vso ono skrb, ki mu pravi pravici gre. Med prvimi ukrepi je bila izvedena temeljita sprememba hrvatskega sporta, ki mu je bil na celo postavljen poseben državni vodja v osebi Miška Zebića. Od tedaj dalje so izšle številne pomembne odločitve, ki so povsem preuredile hrvatski sport. Najprej so bila razpuščena vsa ona sportna društva, ki s sportom niso imela nič skupnega. To so bila društva, ki so bila ustanovljena na hrvatskem ozemlju v protihrvatskem duhu in zato je bilo treba nadaljnje delovanje takih organizacij prepovedati. Med ostalimi ukrepi je vredno omeniti važni odlok, po katerem je bil ukinitelj v hrvatskem sportu vsak profesionalizem, dalje odlok o načinu pozdravljanja hrvatskih sportnikov, o njihovem vedenju na sportnih prostorih itd. Preustrojitev hrvatskega sporta se izvaja še dalje in bo dala še nove druge, boljše sadove, toda že ta kratka doba samostojnosti hrvatskega sporta je prinesla celo vrsto lepih in pomembnih uspehov, med njimi tudi nekatere v mednarodnem sportnem življenju. Hrvat-

ski sport in telesna vzgoja bosta tudi v bodoče imela velike uspehe — tako zaključuje člankar svoja izvajanja — ker so bili Hrvati zmerom odlični borci, prežeti tradicionalnega duha, junaštva in viteštva, a slednje ni samo vršina dobrega vojaka, temveč tudi najlepši kras vsakega sportnika.«

Zdaj pa se povrnimo na dogodke same, in sicer na prej omenjeni mednarodni dvoboj v rokoborbi med Italijo in Hrvatsko, ki je bil preteklo soboto zvečer v dvorani Delavske zbornice in mu je prisostvovalo okrog 1500 gledalcev. Vse napovedi so se ujemale v tem, da bodo gostje kljub vsem skrbnim pripravam domačih rokoborcev vendarle premočeni in jim ne bo moglo iztrgati zmage. Zgodilo pa se je obratno, deprav samo s temo razliko v korist domačih.

Hrvati so se uveljavili v lahkih kategorijah, kjer so zabeležili štiri zaporedne zmage, v težjih razredih pa so trikrat prevladali Italijani.

Med uglednimi gosti so bili navzoči tudi glavni tajnik CONTI-a nar. sv. dr. Puci iz Rima, državni sportni vodja Zebić, predsednik bolgarske nogometne zveze in predstavniki vseh sportnih misij, ki so se udeležile te proslave.

Podrobni izidi dvoboja so bili naslednji: V petelinji teži je šestak (H) v treh krogih po točkah porazil Liverinla (I). V peresni teži je Moguljak (H) zmagal nad Bertolom (I) v treh minutah. V lahki teži je Mrkuš (H) v šestih minutah odpravil Magnia (I). V srednjelahki teži je De Lucca v 15 minutah spravil ob točko Rigamontia (I). V srednji teži je bil Gallegati (I) boljši od Metznierja (H). V srednje teži je teži je Silvestri (I) že v štirih minutah obračunal z Markovićem (H). V teži teži je slednjič še Donati (I) porazil Gerovca (H) v 7:30 — brez posebnih težav.

Mednarodna nogometna tekma med Hrvatsko in Bolgarijo, o kateri smo nekaj podatkov imeli na razpolago že v nedeljo zvečer, toda brez končnega izida — se je končala z dvakratnim izidom prvega polčasa, t. j. s 6:0 (3:0) v korist hrvatske enajstorice.

Novo nemško sportno orodje

Kakor marsiški drugod se mora tudi proizvodnja sportnih potrebščin v Nemčiji zaradi vojne boriti z različnimi težavami, ki izvirajo iz pomanjkanja surovin za izdelavo raznega sportnega orodja. Za nekatere sportne naprave je bilo treba izumiti čisto nove tvarine. Tako je n. pr. nemška zveza za golf izdelala za javnost razlas z natečajem za izum avtarične žoge, ki bi se dala izvajati iz surovine, ki bi bila dosegljiva tudi v sedanjem vojnem času. Kakor pravijo, so bili do sedaj doseženi že nekatere prav dobri uspehi z žogami iz svinjске kože.

Pri grajenju veslaških čolnov so se pokazali raznovrstni uspehi, čeprav so graditelji posebne vrste lesa nadomestili z drugimi sintetičnimi tvarinami. Nemški telovadci so iznašli nove konstrukcije odskočnih desk. To so običajne odskočne deske, ki pa so baje še boljše od dosedanjih, in sicer manjše deske na vzmeti, ki ne drsijo in se lahko nadomestijo v poljubni daljavi od telovadnega orodja.

Podobno novotarjso so uvedli tudi pri novih smučeh, na katerih je na spodnji strani vdolben precej globok žleb, ki omogoča vzpon in smuk enako dobro, tako da so bili mnogi dobri smučarji prav zadovoljni s to novostjo.

(Po sportni službi »E. S.«)

Nekaj drobiža

Razen polfinalnih tekem za italijanski pokal je bilo zadnje nedeljo na italijanskih tleh odigranih še nekaj zaostalih prvenstvenih tekem iz serije C, še več pa prijateljskih srečanj. Med njimi bi bilo za beležiti naslednje: Ponzana iz Trimesta porazi Vittorio Veneto 2:1. Padova zmaga nad Pro Gorizia 1:0. Udinese in Trimestina igrata neodločeno 2:2 itd.

Mariborski Rapid je dne 12. t. m. v tekmi za točke na domačih tleh izgubil prvo spomladansko srečanje proti enajstorici iz Zeltweja z 2:3, čeprav je bil v prvi polovici igre že z 2:1 v vodstvu.

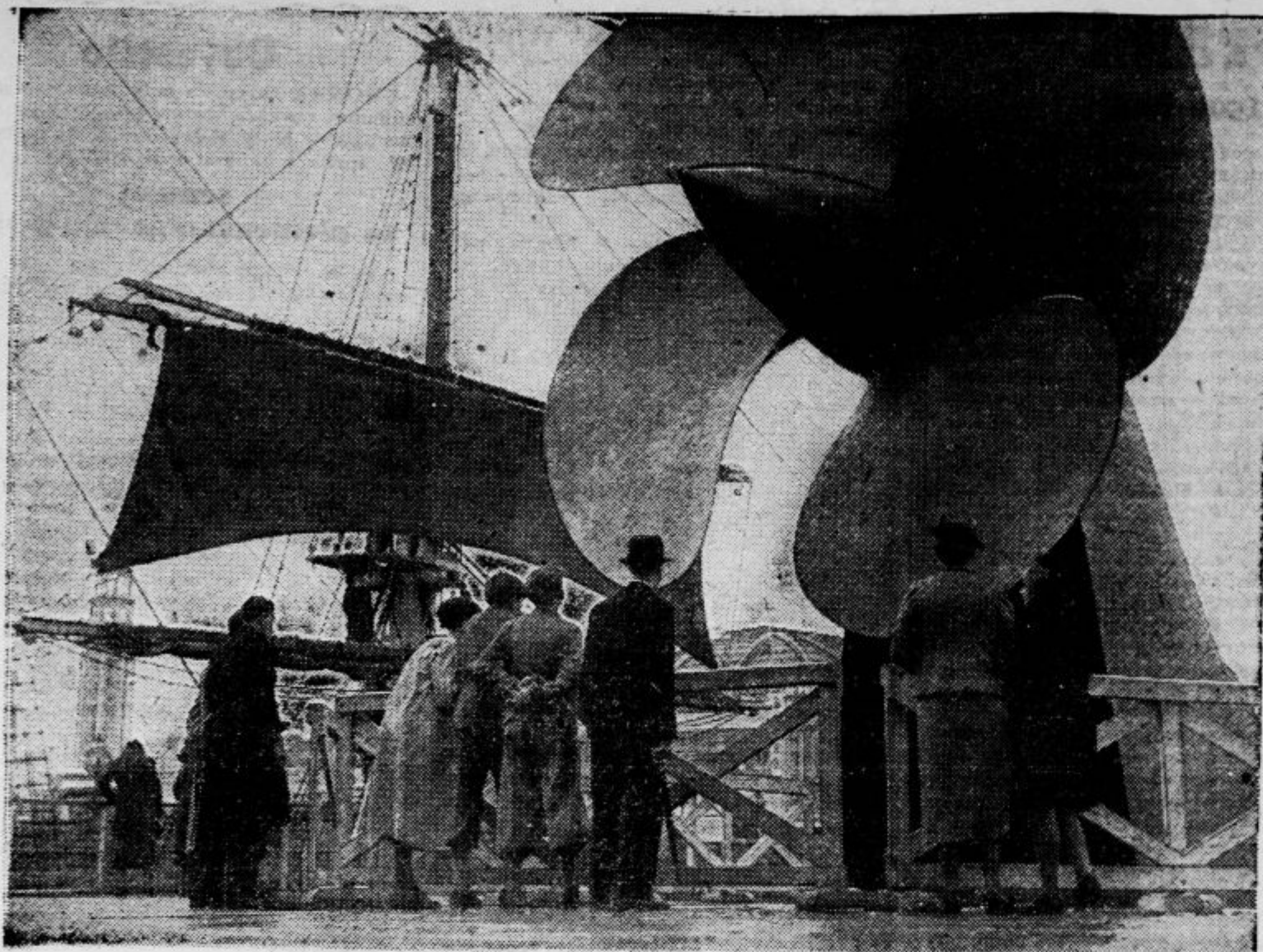
Mariborski železnikarji so gostovali isto nedeljo v Lipnici in proti domači enajstorici izgubili prijateljsko tekmo z 1:8 (0:2). Mariborsko društvo so zastopali naslednji igralci: Fischer, Prach, Smeh, Hermann, Kordinal, Stifter, Berlitich, Murass, Potzelt, Dobnik, Laschcz.

»Čudodelnik iz Lyonca«, slavni francoski teniški igralec Henry Cochet se je na turnirju v Angersu povzpelo do treh uspehov, kar kaže, da je v tem starem gadu še mnogo teniških vrlin. V singlu in v moškem dvojlu je zmagal proti Dessairju odnošno skupno z njim, v mešanem dvojlu pa je prišel do prvega mesta skupno s Segher-sovo.

Slovaški teniški igralci pripravljajo za letos celo serijo mednarodnih srečanj. Otvoritvene nastope bodo imeli — to smo že pisali — v tekmu meseca maja v Bukarešti proti Rumunom in v Zagrebu proti Hrvatom, revanšne turnirje pa hočejo v juniju in avgustu odigrati v svoji rodni Bratislavi. Tudi tekmovalje za slovaško prvenstvo bo zasledeno z mednarodno konkurenco.

Italijanski tekač Mario Lanzi, ki služi zdaj vojake, pri vsem tem ne zanemarija atletskega treninga. Pred kratkim je v teku na 50 m dosegel čas 5,5 sekund, kar je najhitrejša znanaka, ki jo je kdaj dosegel kdo izmed Italijanov na tej najkrajši progi. Rekordni na njej se v ostalem splošno ne beležijo.

Obnovite naročnino!

Dve nasprotji, ki kažeta najbolje ogromni razvoj med starim in novim: Jadro stare ribiške ladje in vijak modernega prekomornika!

Doba trušča

Ali je naša doba doba trušča? Na vsak način, zlasti če jo hočemo spraviti v zvezo z vojno. Toda še vsaka doba pred njo je menila, da je dosegla v tem pogledu rekord, ki se ne da prekiniti. Malo čudno je slišati, da se je že skoraj 2000 let tega Juvenal bridko pritoževal nad nezmožnim hrupom v cesarskem Rimu, kjer je spravljalo beketanje čred baje marsikoga ob spanje in zdravje. V srejnem veku so bili učenjaki, ki jih je delalo nervozno že nabijanje kladiv v delavnici kakšnega zlatarja in hranili so se mnogi sodni akti, ki nam poročajo o takšnih stvareh. Ker so bile juridične fakultete najvišje inštanče, so v takšnih primerih odločale seveda le prerade učenjakom v prilog in proti obrtnikom. Nemalo je bilo teh, ki so se morali na podlagi fakultetnega odloka preseliti drugam, pri čemer so se obstoječe najemne pogodbe enostavno razveljavile. Kaj bi rekli ti učenjaki in kaj bi rekel Juvenal, če bi poznali tujanje avtomobilov in ropotanje motornih koles ter letal? Tu se našemu času torej ne da izpodbijati rekord, a če bi bila naša občutljivost za te stvari tolikšna kakor v minulih časih, bi morali zavoljo uničenih živcev že davno propasti.

Današnji trušč je res velikanski, a zato ga skušamo odpraviti tudi po znanstvenih pravilih. Z vsemi pripomočki izpopolnjene tehnike ga merimo, da bi mu mogli tem učinkoviteje do živga. V tem se pač bistveno razlikujemo od prejšnjih časov: naša navada ni ta, da bi samo tožili in se pravdali s povzročitelji hrupa, temveč iščemo njegovih virov, da jih zamašimo. Meritve hrupa? Da, tudi takšne stvari obstoje in niso niti tako težke in zamotane. Treba je določiti le šume in zvoke določene stopnje kot normalne, potem lahko primerjamo vse druge šume in zvoke z njimi. Tako je bilo tudi s svetlobno tehniko, ki si je nekega dne izmislila »normalno« svetlobo oziroma v novejšem času lumene. Za meritve zvokov so posebno primerni tako zvani tulečki zvoki in nekega dne so jih v Nemčiji posneli celo na gramofonske plošče ter jih dali v uporabo kot zvočne normale. V Berlinu so pred nekim časom izmerili cestni trušč in uspeh je bil vse prej nego laskav. Nemška prestolnica je tedaj v polni meri potrdila svoj sloves, da je zelo hrupno mesto. Tako je na Potsdamskem trgu okrog 13. viadal takšen hrup, da je znašal 71 zvočnih enot. Za to uro ni bilo to nič čudnega, da pa so se uspehi meritev n. pr. ob 8. jutraj in ob 23. le malo razlikovali od meritev, je bilo vendarle več, nego so pričakovali. Celu v najmirnejši uri vsega dne, ob 4. jutraj, je izkazala meritev 56 zvočnih enot, torej komaj 20 odstotkov manj, nego je izkazala najvišja

meritev. Številke, kakor 71 in 56, nam sicer ne povedo ničesar, toda če uporabimo plastično primerjavo, si jih lahko bolj predstavljamo: rjovenje leva, ki ga poslušamo iz neposredne bližine, predstavlja 50 zvočnih enot in torej ni dosti močnejše, nego najmočnejši prometni hrup na Potsdamskem trgu. Predstavljajmo si, da bi morali ljudje poslušati ves dan, podnevi in ponoči, rjovenje leva v svoji bližini! Toda Berlinčani so bili tega navajeni in hrupa skoraj niso občutili. Nič nam ne more bolje ponazoriti otopeljavajočih učinkov navade. In dobro je to, da se ljudje lahko privadijo!

V ostalem pa so v Berlinu dognali še hujska mesta, nego je Potsdamski trg. Pri nekem železniškem polvozu so izmerili na primer 79 zvočnih enot, na postaji podtalne železnice Knie pa celo 81 enot. Ker vplivajo hrupi v zaprtem prostoru dosti močnejše nego na odprtem, bi morali načelnika in nameščence te postaje v resnici obžalovati. Vendar pa so imeli tudi oni svoje mirne minute, kajti najhujši promet traja le nekoliko ur na dan in med prihodom ter odhodom vlakov je vedno po nekoliko minut tišine. Slabše pa je bilo z uradnicami osrednjega poštnege čekovnega urada, ki so morale delati od jutra do večera v neprestanem trušču nekoliko stotin računalnih strojev, v trušču, ki so ga znanstveno določili na 69 zvočnih enot!

Po takšnih dognanjih ni bilo nič čudnega, da so se lotili metodičnega proučevanja načinov, kako bi odpravili hrup. Celo berlinska akademija znanosti se je pobavila s tem vprašanjem, a uspeh je bil ta, da so sčasoma odpravili nekatere najhujše hrupe, ki res niso bili »nujno« potrebni. Prepoved trobljenja z avtomobilskimi hupami, novovrstni ležaji za kolesja in celo laki, ki blažijo hrup, računalni in pisalni stroji, ki ne ropotejo itd. so bili vsega upoštevani vredni plodovi tehnike v borbi proti modernemu velestemnemu trušču, v borbi, ki se neprestano nadaljuje in ki prinaša nove pobude in nove uspehe celo v sedanjem vojnem času.

Škandal med newyorško policijo

Iz Lizbone poročajo, da je nastal v New Yorku škandal zavoljo podkupljivosti policijskih agentov. 49 izmed teh agentov so obtožili, da so dobivali od tajnih igralnic znatne polkupnine za svoj molk. Šlo je za cel trust tajnih igralnic, ki je razporejal z glavnico 100 milijonov dolarjev in je vzdrževal številne lokale te vrste zlasti v Brooklynu.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Prosim, napravi mi uslugo,« je prosil Miha. »Ko prideta v nedeljo k nam, poskrbi, da tvoja žena ne bo imela na sebi najnovejšega plašča. Kajti če ga vidi moja žena, bo hotela isto, tako novega!«

»Strašno mi je žal,« je odvrnil aka, »toda to ne gre. Saj prideva vendar za to, da bi ga tvoja žena videla!«

»Ti,« je dejal Branko prijatelju Milanu, »ali mi lahko storiš uslugo? Danes popoldne imam sestanek s Tatjano, prvi sestanek, saj razumesh. Stori mi uslugo in pridi zraven!«

»Čudno,« je dejal Milan, »saj bi vendar samo moliti!«

»Ne, nasprotno,« je odvrnil Branko, »če bo tebe videla, tedaj bom imel jaz večje šanse!«

»Ali si že slišala zgodbo, ki jo pripovedujejo o Tatjani?«

»Kaj slišala? Saj izvira vendar od mene!«

Mala Lizika je prvič videla kresnico. »Glej, mamica, električno bolho!« je vzkliknila.

Z ruske fronte: strojica v sprednjem položaju

Zabave primitivnega ljudstva

Viharjem izpostavljeni otoki in zaviti prelivi ob skrajnem južnem koncu Južne Amerike, kraji okrog rta Hoorna in Magelanove morske ožine so približali primitivnih indijanskih rodov, ki so veljali po pomoti za hude ljudožrce in so se jih stotletja bali vsi mornarji, ki so vozili tod okrog. Ti divjaki spadajo med najstarejše prebivalce Novega sveta in so jih tuji osvajači že pred davnimi časi potisnili v te ne-gostoljubne kraje. Ledeni vetrovi, besnijo skoraj stalno nad deželo, mrzli toki iz Antarkide poganjajo visoke valove proti njenim obalam, sneg leži na njenih tleh najmanj štiri mesece v letu, a sonce sije nanjo le s šibko močjo. Zato je majhen ogenj neobhodno potrebna stvar v teh krajih, tako v koči, kakor v kanuju iz drevesne skorje. Od teh ognjev je dežela dobila tudi svoje ime, »Ognjena dežela«.

Prebivalci Ognjene dežele so napoi nomadi, ki potujejo neprestano za sledovi divjadi. Edino lov jim omogoča življenje. Inventar njihovih predmetov, ki jim rabijo za življenjsko borbo, je kaj bešen in celo proti stalni mrzli vlagi njihovega podnebja jim rabi le živalska koža preko ramen. Žive samo od mesa, ki si ga pečejo na odprtem ognju, pridatkov ne poznajo, saj bi si ne mogli z njimi niti pomagati, ker ne poznajo niti loncev niti druge posode. Kultiviranje rastlin je izključeno.

Navzlic tem bednim zunanjim okoliščinam pa živijo Indijanci Ognjene dežele srečno družinsko življenje in se znajo zabavati na vsakovrstne načine. Posebno imenitna je veličastna zabavna prireditev, ki so jo privoščili moški svet pod imenom »kloketene« — na račun žensk. Moški se zberejo v veliki koči, se okrinkajo in po-barvajo po telesu z različnimi ornamentimi simboličnega pomena, tako opravljeni stopajo nato svojim ženskam pred oči. Pri tem se gibljejo tako rafinirano, da jih uboge ženske ne spoznajo in jih smatrajo za bitja z onega sveta, ki so prišla, da bi pogledala, kako se ženske vedejo. Marsikatera

mora prenesti kakšno batino in druge neprijetnosti s strani teh »duhov«, a v svoji skrivnostni »koči se moški veselijo potegavščin, ki so si jih privoščili na račun žensk.

Indijanci Ognjene zemlje so sloveli že v starih časih po svojih visokorastih, krasno razvitih postavah, posebno oni iz rodu Selknamov, ki jih je pa bilo pred kakšnimi desetimi leti komaj še 65. Še pred petdesetimi, šesdesetimi leti je to pleme stelo nekoliko tisoč oseb. Iz teh števil je najbolj razvidno, kako trdo je življenje ljudi v teh odročnih krajih, ki se jih bela kultura skoraj niti dotaknila, tako da je izjemoma ne moremo proglasiti za uničevalko domačega ljudskega elementa, kakor se je to dogajalo in se še dogaja drugod.

Sveto pismo za Eskime

Kakor za vsa druga ljudstva so prevedli sveto pismo tudi za eskimska plemena, ena izmed zanimivosti tega prevoda pa je ta, da so v njem Jagnje božje nadomestili s — tulnom. Stvar je v tem, da mislijo narjem, ki so prišli s krščansko blagovestjo med te severnjake, ni uspelo razložiti jim, kaj je jagnje. Te živali na daljnem severu pač ni. Treba mu je bilo dobiti nadomestilo in to je torej vzrok, da govori eskimsko sv. pismo še danes o Božjem tulnu.

Kurniki z električno razsvetljavo

V Nemčiji se širi navada, da postavljajo v kurnike električno luč. To se seveda ne dogaja za to, da bi bile tudi kokoši deležne udobnosti, ki jih nudi moderna tehnika, temveč zato, ker so s skrbnimi opazovanji ugotovili, da električna svetloba v kurnikih znatno povečuje — proizvodnjo jaja.

V našem pasu dnevi niso enakomerno dolgi, spreminjajo se po letnem času. Med zimskimi meseci so dnevi kratki in kokoši, ki v teh dnevih nimajo zadosti časa za jed, si v svojih organizmih ne nakopičijo dovolj snovi za »izdelavo« jajc. Iz tega razloga so napravili poskus, da bi jim dneve, to je čas jedi, umetno podaljšali z električno lučjo. Uspehi so bili presenetljivi: kokoši producirajo jajca tudi v zimskem času enako kakor v poletnem. Seveda pa ne zadostuje samo električna luč, treba je povečati tudi obrok jedi.

A NEKDOTA

Zdravnik dr. Garth je sedel nekega dne z nekoliko tovariši pri vinu in jim pripovedoval o petnajstih pacientih, ki jih še mora obiskati. Pri tem pa ni kazalo niti najmanj, da bi hotel oditi. Postalo je pozno in dr. Garth je naročil še nekoliko steklenic.

»Ali bi sedaj ne bil že čas, da pogledaš, kako je z bolniki?« ga je vprašal eden izmed prijateljev.

»Ah, kaj šele!« je odgovoril dr. Garth. »Devet med njimi jih ima tako slabo konstitucijo, da jim ne more pomagati noben zdravnik več, ostalih šest pa ima tako dobro konstitucijo, da jih noben zdravnik na svetu ne spravi v grobi!«

VSAT DAN ENA

»Očka, kaj so imeli ljudje, preden je obstajal radio?«

»Mr.«

KULTURNI PREGLED

Pospeševanje psihološkega študija

V neapeljskem medicinskem časopisu »Rassegna internazionale di clinica e terapia« je izšel uvodnik, v katerem se uredništvo zavzema, da bi se na vseh medicinskih fakultetah v Italiji uvedla psihologija kot obvezni predmet.

Glás odličnih strokovnjakov, ki so zbrani okrog te revije, je v zvezi z obsežno diskusijo o splošni uvedbi dušeslovja v šole in na vse fakultete, ker se vedno bolj spoznavajo, da je človek merilo stvari in da je pri sleherni ureditvi dela treba upoštevati tudi človekove duševne lastnosti. Profesorja A. Gemelli in F. Banissoni sta se nedavno zavzela za predlog, da bi se na vsako fakulteto uvedla psihologija kot te fakulteti prilagojeni predmet. Tako bi predavali psihologijo za juriste, za tehnike, za medicince.

Uredništvo italijanskega medicinskega lista posebej poudarja potrebo uvedbe psihologije za medicince. V sodobni medicini se pri zdravljenju upoštevata tudi bolnikova osebnost in njegova duša mora izdatno sodelovati pri zdravljenju telesa. Če bi bili medicinci temeljito poučeni o psihologiji, bi laže spoznavali bolnikovo osebnost, kar je sila važno za uspešno zdravljenje. Z druge strani bi proučevanje znanstvene in eksperimentalne psihologije tvorilo temelj študiju psihiatrije, prav kakor je treba za študij patologije predhodnega znanja iz fiziologije. Nenormalne duševne lastnosti in motnje se laže spoznajo in obravnavajo, če zdravnik temeljito pozna normalni ustroj človekovega duševnega življenja. Pisni uvodnika pa pri tem odklanjajo

mnenje, da bi se mogla psihologija za medicince združiti s stolico za psihologijo na filozofski oziroma pedagoški fakulteti. Po njihovi sodbi so se pojavljali v tej, danes »oficijelni« psihologiji toliko pogrški, napache razlage in predsodki, v nji se je tako razpasel diletantizem, da je zaradi tega psihologija kot vedna izgubila med pravimi znanstveniki dober glas. Zato zahtevajo medicinci tako stolico za psihologijo, ki bo prilagojena njihovim potrebam in ki bo na višini eksaktnih metod v drugih vedah.

Ker se pripravljajo v Italiji reforma vsučilšnega študija, imajo te diskusije tudi konkretno ozadje. Vsekako je takisto z vidika splošne kulture značilno stališče, da je psihologija potrebna ne samo učitelju in profesorju, marveč tudi juristu, zdravniku in tehniku. Na vprašanje, kakšna naj bi bila zveza med psihologijo in gradbeno ali strojno tehniko, dobimo takoj odgovor: Pri vsakem gradbenem delu in pri vodstvu strojev je udeležen človek. Človek pa izvršuje delo (in sicer tem bolj, čim težje so naloge) z duševnimi sposobnostmi. Obstoji psihologija policije in strok, psihologija dela, ki omogoča pravilnejšo izrabo človeških sil in vpliv na kvaliteto dela. Spoznavanje človeka je zlasti važno tedaj, ko gre za človeško delo.

V bodočem svetu, kjer bo ureditev človeških odnosov in človeškega dela bolj smotna in znanstveno načrtna, bo imela tudi psihologija važnejšo vlogo. Zato je ne bi smeli gojiti samo na univerzi, marveč tudi že v srednji šoli. Nekoč je bilo za to bolj poskrbljeno. To, kar se danes preda-

va kot filozofska propedeutika, je žal daleč od vzora tistega osnovnega znanja, ki naj bi ga nudila šola mlademu človeku o lastnostih človeške duše in njih oločljivem pomenu za vse naše dejanje in nehanje. Smisel ima samo dober uvod v osnovne psihološke pojme, na to pa čim več eksperimentalnega gradiva, konkretnih spoznav, življenjsko koristnih navodil. Tudi to na to naj bi mislili oni, ki razmišljajo o bodoči vsgoji naraščanja.

Lorenzo de Medicij

Pred 450. leti je umrl v Firenzi Lorenzo il Magnifico, ena na večjih in najznačilnejših postav italijanske renesance. Potekel je iz rodbine Medicejcev, ki se je iz preprosti trgovce razvila v najbogatejšo in najvplivnejšo florentinsko rodbino. Medicejci so nekaj časa odločevali o usodi in slavi svojega domačega mesta in njegove znamenite republike, na višku svoje moči pa so celo stopili v dinastično zvezo s tedanjim najslavnejšim dvorom v Evropi — francoskim (Katarina Medicejska).

Lorenzo il Magnifico pripada bolj politični kakor kulturni zgodovini. Bil je spreten diplomat, ki ni samo povzdignil vpliva in slave florentinske republike, marveč se celo snoval zvezo italijanskih držav, zato ga nekateri štejejo med predhodnike zedinjevalcev Italije. Pod njegovo vlado je se enkrat zabelešal Preporod v vsem svojem sijaju. Kdor je prebral Merežkovskega »Leonarda de Vinci« ali Gobineauovo »Rennaisance«, da niti ne omenjamo drugih, manj znanih knjig o renesančni Firenzi, se bo gotovo spomnil vladarske postav Lorenza Medicejskega. Njegovo ime je tero združeno s prvotim renesančne umetnosti, ki je imela v njem svojega največje-

ga mecena. Podpiral je Botticellija in Leonarda da Vincija, bil prijatelj Michelangelu. Pesnik Poliziano je bil njegov najzvestejši drug in svetovalec. Obdajal se je z razkošjem, ki ni bilo samo materialno; zdi se, da je bil izredno tankočutnega duha, kultiviran poznavalec in častilec lepote, velik prijatelj duhovnega življenja. Po njegovi smrti je zavladal v Firenzi vpliv fanatičnega meniša Savonarole, ki je sovražil sleherni učenost in duševno tankočutnost. Savonarola je napovedal bolj preveč čutni umetnosti in k poganstvu usmerjeni humanistični kulturi. Grmada je bila namenjena tudi Savonaroli. To je že drugo poglavje Vsekako je Lorenzova smrt pomenila konec moči in vpliva Medicejcev in načela dobo bojev in vojn, ki se je končala z vlado tučec.

Lorenzo de Medicij ali »il Magnifico« ni bil samo politik, diplomat in zaslužen umet. niški mecen, marveč se je vpisal v duhovno zgodovino svojega naroda tudi kot pesnik. Pisal je poezijo v duhu tedanje klasičistične poetike in po vzoru pesnikov šole, ki se je imenovala Dolce stil nuovo. V teh pesnih kaže spretno posnemanje in — kakor je bila tedanja velika moda — obravnava motive iz antične mitologije in poezije, četudi opeva ljubzenske izkušnje ali izraža hrepenenje po oddaljeni ljubici. V tetrincah z naslovom »Altareazione« obdeluje načela platonске akademije in prihaja k sklepi, ki je presenetljiv za močnika, kakor je bil Lorenzo. V pesmi govorita mešan in človek s kmetov. Mešan zaviđa svojega sobesednika, ki lahko živi na rodnih poljih, človek z dežele pa zaviđa mešana in njegovo udobje. Tedaj pristopi tretji, filozof Marsilio Ficino in pravi, da prava sreča in resnično zadovoljstvo sploh nista mogoča na tem svetu, marveč se za-

čenjata šele na onem. In pesem se končuje z gorečo molitvijo Bogu. Ta pesniška molitev sodi med najizrazitejše religiozne verzre renesančnega razdobja. Že to kaže, da je celo v samem Medicejcu počasi ugašal prvotno bojeviti, kritični in humanistični duh Preporoda in se umikal pred čustvi krščanske pokore, ponižnosti in odgovedi.

Poleg te visoke poezije v stilu klasičnih pesnikov je poglavar florentinske republike pisal tudi pesmi v ljudskem stilu in duhu. Poznavalci njegove poezije zatrjujejo, da je bil v teh pesmih najboljši in najpristnejši. V njih se je najbolj izražal njegov, v bistvu vendarle epikurejski, po uživanju stremeti življenjski čut. Znano je, da je rad prirejal bleščeče slavnosti, karnevale in plesje, ki so imeli tudi namen, uspraviti pozornost prebivalstva in olajšati breme. Na diktatorske in izkoriščevalne vlade z iluzijo vselega in lahkega življenja. V tem duhu so nastali »Canti carnascialeschi«, ki vabijo k uživanju in k pozabi vsega zla, s katerim je združeno minljivo in bedno človeško življenje. Nekatere teh karnevalskih pesmi so Lorenzove, druge so spisali drugi; te vrste poezija se je nadaljevala do sredine stoletja. Njen posebno značilni izraz je Lorenzova pesem o triumfu Baccha in Ariane, ki jo imamo v slovenskem prevodu v Gradnikovi »Italijanski liriki«. Pesem se začneja z znamenito kitico:

O, kako mladost je krasna,
a beži nam venomer!
Danes se je čas za pir,
jutri ura bo že kasna.

Ti verzi so postali nekakša himna pozne renesance; z njimi na ustih je umirala. V prizoru Maria Ferrignija »La fine di un

Kronika

* **Novi grobovi.** Po dolgem bolehanju je v 76. letu starosti izdihnila svojo blago dušo vdova bančnega uradnika ga. Marija Jesenkova, roj. Učak. Pokopina je bila skrbna mati svojih otrokom, od katerih sta hčeri Cirila in Helena že več let v službi Narodne tiskarne. Na zadnji poti blago pokojnico spremlili v četrtki ob pol 17. iz kapele sv. Jakoba na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. — V St. Joštu nad Vrhniko je preminil župnik g. Jožef Nagode. Več let je vdano prenašal hudo bolezen, ki ji je zdaj podlegel. Celih 34 let je župnikoval v svoji fari. Zaradi njegove dobrohotnosti ga je ljudstvo ljubilo in spoštovalo. Pokopali so ga včeraj na pokopališču v St. Joštu. — V Trzinu je v 59. letu starosti umrla ga. Ivana Dovžanova, roj. Košir. Pokopali so jo 31. marca na farnem pokopališču v Trzinu. — Za vedno je zapustila svoje bivše gostilničarke ga. Marija Repanskova, roj. Čilenšek. Blago pokojnico bodo spremlili na zadnji poti v četrtki ob pol 15. iz kapele sv. Petra na Zalah k Sv. Križu. — Po dolgi bolezni je umrla učiteljica v pokopju g. Julija Kunthova. Pokopina leži na mrtvaškem odru v Ilirski ulici št. 5, njen pogreb pa bo v četrtki ob 16. iz kapele sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Pokojnim bomo ohranili blaž spomin, žalujemo svojem pa izrekamo našo iskreno sožalje!

* **Zasedanje filmske zbornice zaključeno.** Pretekli petek je mednarodna filmska zbornica v Rimu zaključila svoje pomladno zasedanje. Vodstvo oddelka za sodobne in kulturne filme je prevzela Italija. Mednarodna razstava filmske umetnosti bo prirejena od 30. avgusta do 14. septembra in bo imela značaj oficijelne manifestacije mednarodne filmske zbornice. Na novo je filmska zbornica oživila odsek za filmsko pravico. V teku zasedanja so obravnavali vprašanja mednarodne izmenjave filmov, najemnin, povprečnih vstopnin, davščin, sestave sporedov in podobno. Zaključeno zasedanje se je udeležil minister za narodno prosveto Eksk. Pavolini.

* **Vzgoja na svežem zraku.** V novi palači državnega namestništva na Dunaju so priredili obsežno razstavo o vzgoji mladine na svežem zraku. Prizadevanja, da bi se mladina rešila mračnih poslopj in se počutila kolikor je mogoče na prostem, segajo že tja v pričetek tega stoletja, vendar se praktično šele danes uveljavijo v širšem obsegu. Na Nizijem Avstrijskem vzgajajo 200.000 šolarjev in šolarj v starosti od 6 do 18 let na prostem, 1600 ljudskih in 200 višjih šol je preurejenih za pouk na prostem in je treba preusmeriti samo še 120 šol. Pokret stremi za tem, da se čim bolj neguje dedno zdravje in da ostane mladina čim bolj navezana na domovino in delo. Polagoma bodo v vsej Nemčiji preuredili šole za pouk na prostem. Na dunajski razstavi so posebno zanimivi uspehi gradbenega natečaja, ki prikazujejo načrte, kako naj bodo urejene vzorne šole za pouk na svežem zraku. Izdelki šolarjev in dijakov pa pričajo o bistri in prostodušnosti. Vsekar se odpira šolstvu v Evropi nova doba, ki se bo po sedanjih vojnih popolnoma razmahnila.

* **Smrtina obdoba.** Pred dunajskim posebnim sodiščem je stal 31letni Viktor Martin Herzog, ki je bil že večkrat kaznovan. Obtožen je bil pregreškov zoper nemško vojni gospodarstvo. Ponedrilo je bil nakaznice za dobavo železa. Prisvojil si je kakih 1800 ton železa, s katerim je nato kupčeval. Bil je nameščen v raznih železarnah in v neki tovarni lokomotiv ter je s svojimi manipulacijami zaslužil 15.000 mark. Pred sodiščem je vse priznal. Sodišče je izreкло, da je treba takega škodljivca izločiti iz narodnega občestva in ga je obsodilo na smrt.

* **Stavec, ki je ponarejal živilske nakaznice,** obsojen na smrt. Izredno sodišče v Berlinu je obsodilo na smrt petdesetletnega stavca Heindla, ki je bil obtožen, da je ponarejal in natisnil nakaznice za meso. V obsojci je bilo izrecno poveljano, da zasluži smrtno kazen tudi tedaj, če bi bil resničen njegov zagovor, da se je s temi nakaznicami pridobil samo 15 kg mesa.

* **Švicarska hotelska obrt v krizi.** Ustavitev tujskega prometa je hudo prizadela švicarsko hotelsko obrt in mnogi hotelirji so se znašli v neplnikah. V bližini Veveya (kanton Vaud) so te dni prodali na dražbi hotel s 17. sobami za 10.000 švic. frankov, čeprav je bil službeno cenjen na 180.000 švic. frankov. Na dražbi je bil namreč en sam interesent — neka hotelska družba.

* **Plesna dvorana se je zrušila.** Iz Barcelone poročajo, da se je v neki tamonj dvorani nenadno zrušil pod. Ena in šest-

deset oseb je bilo ranjenih. Dvorana je bila v drugem nadstropju in plesalke, ki so se nahajale v nji, so skupaj s podrtino pale v prvo nadstropje. Gasilci so imeli dovolj dela, preden so jih izklopili in prepeljali v bolnišnico.

* **Kinematograf na Jelačičevem trgu v Zagrebu.** Zagreb je dobil največji kinematograf pod milim nebom v vsej Evropi: na Jelačičevem trgu so razpeli zanj 6,80 m široko in 8,80 m visoko platno. Projekcijski aparat je nameščen 87 m daleč. Na trgu je prostora za 20.000 gledalcev. Predvati so začeli kulturne filme in zvočne tehnike.

* **Študentje v nemški vojni industriji.** Po pravkar objavljeni statistiki je sedaj zaposlenih v nemški vojni industriji 20.000 študentov in študentk.

* **Hrvatski dirigent na milanski Seali.** Milanska Seala je napovedala za mesec maj serijo simfoničnih koncertov. Prvi koncert, ki bo 3. maja, dirigira znani hrvatski dirigent Lovro Matačić.

* **Vinsko trgovino na Madžarskem** so z vladno uredbo preuredili tako, da bo tudi ta trgovinska panoga, ki so jo doslej obvladovali židje, prešla v arijske roke.

* **Filatelisti!** Priporočamo: 1. katalog za leto 1942, z novimi cenami jugoslovanskih znamk; 2. nove ustaje znamke, ki so izšle ob obletnici N. D. H. (letalske in druge); 3. Hrvatski Filatelistički Vjesnik. Naročila sprejema Mladinska založba v Ljubljani, Stari trg 30.

IZ LJUBLJANE

Naglo oddaja radijskih sprejemnikov si stranke zagotove, če takoj gredo po tiskovino za izjavo in po številu vrstnega reda k vratarju mestnega magistrata, torej kar v sobo na desni strani veže poslopja za volnjakom. To izjavo naj čitljivo in vestno izpolnijo z vsemi podatki, aparat shranijo v zabojček in ga z izjavo takoj oddajo sprejemnim komisijam v II. nadstropje stare cukrarnice na Poljanskem nasipu št. 40. Za v shrambo sprejeti aparat dobi vsaka stranka potrdilo. Opozorjamo torej vse stranke, da ni treba čakati, kdaj pride njih številka na vrsto, ker odslej vrstni red po številkah sploh ne bo več objavljen. Zato pa ne odlašajte z oddajo, da zanje dni ne bo prevelikega navala ter morda kdo ne bi mogel o pravem času priti na vrsto in bi moral nositi težke posledice, če aparata ne bi mogel več oddati. Kdor pa namerava na Kr. kvesturi, vložiti prošnjo za dovoljenje, da sme aparat obdržati, ali je to prošnjo že oddal, ta naj pa pride po številko in izjavo na rotovž ter odda aparat v stari cukrarni šele v ponedeljek ob 12. m. in naslednje dni.

— **Ljubomir Živanovič umrl.** Po dolgi bolezni se je v torek popoldne preselil v večnost pešadijski polkovnik g. Ljubomir M. Živanovič. V Ljubljani je bil pokojni Živanovič dobro znan, saj je več let bil poveljnik bivšega 40. pešpolka, potem pa do razpusta države komandant ljubljanskega vojnega okrožja. Med vojniki, častniškim zborom in meščani je bil zaradi svoje dobrotnosti splošno priljubljen. Kal bolezni si je nakopal že v prvi svetovni vojni, ko je bil ranjen. Zanjne mesece je tako oslabil, da so ga iz italijanskega vojnega ujetništva pripeljali na ljubljansko interno kliniko. Smrt ga je zdaj rešila trpljenja. Zapustil je globoko žalujčo družino. Na zadnji poti bodo blagodejajočo pokojnika spremlili v četrtki ob 15. z Zalah na pokopališču k Sv. Križu. Srbska pravoslavna občina prosi vse člane, naj se udeležijo pogreba. Parastos za pokojnim polkovnikom Živanovičem bo v nedeljo 19. t. m. po službi božji ob pol 12. Naj mu bo lahka zemlja! Žalujčo rodbini izrekamo naše iskreno sožalje!

— **Jubilej dela.** Danes preteče 25 let, odkar je vstopil v trgovski stan znani trgovski sotrduknik g. Ciril Lampič. Vsa leta je neumorno in nepretrgano služil svoj vsakdanji kruh v manufakturni trgovini Janka Čenika v Ljubljani na splošno zadovoljstvo svojega delodajalca. Razen delu v trgovini je mnogo časa posvetil stanovskim organizacijam, zlasti trgovskemu pomočniškimu zboru, kjer je bil dolga leta blagajnik. Tudi sportne in turistične organizacije imajo v njem vneta in delovnega člana. Od svojih mladih nog je g. Lampič navdušen ljubitelj planin. Jubilant želim, da bi čil in krepek, kakršen je danes, doživel še več dolgovnih jubilejev.

— **Spored Stanko Premrljevega orgelskega koncerta** je sestavljen prav za prav iz dveh delov. Vsak del pa ima po skladateljev dve skupini. Prvi del sporeda obsega dela najznamenitejših italijanskih

mojstrov, ki so pisali za orgle, in sicer: Bassani (1657—1716), Pescetti (1704—1766), in Frescobaldi (1583—1644). Njim sledijo trije novejši mojstri, in sicer: Bossi (1861—1925), dalje Fitch in Canestrari. Drugi del koncertnega sporeda je posvečen domačim skladateljem. Izvajala se bodo dela Gofmira Kreka, Ignacija Hladnika (1865—1932), Stanka Premrlja, dalje Pavla Sivica, Janka Ravnika in Matije Tomca. Slovenski del koncerta nam bo dal kratek pregled slovenske orgelske literature, saj so zastopani na koncertu naši najbolj znani avtorji. Koncert bo v neležlo, dne 19. t. m. ob pol 7. uri zvečer v ljubljanski stolnici. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

— **Cestna dela.** Toplo spomladansko vreme je omogočilo nadaljevanje čez zimo zastalih in pričetek novih cestnih del. Največja dela so trenutno v teku na novi suhičevski ulici. Cestišče in hodnike so na debelo posuli z lomljenim kamnom, ki ga bodo utrdili, nakar bo nova pomembna prometna žila v središču Ljubljane asfaltirana in izročena svojemu namenu. — **Ozko Puharjevo ulico** so začasno zaprli za vozovni promet. Ob palači trgovca Zalte so postavili čez cestišče dva kamnita stebra, ki vozilom onemogočujeta prehod. Puharjeva ulica bo za vozovni promet zaprta, dokler ne bo stara stavba na oglu Belweisove (prej Tyrševe) ceste porušena in ulica razširjena. — **Tramvajska uprava** skrbno nadzoruje proge in čim se kje pojavi kakva okvara, poskrbi za popravilo. Del proge na Cesti 29. oktobra, med Borštnikovim trgov in korzom Viktorja Emanuela III., se je nekoliko udri. Delavci že nekaj dni popravljajo okvaro.

— **Maša zadušnica za pokojno go. Fani Pečnikovo,** roj. Hajek bo v petek 17. t. m. ob 8. uri v župni cerkvi o. franciškianov pri oltarju Marije Pomagaj.

— **Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine** opozarja svoje člane, trgovce z živil, da dvignijo nov cenik za sir.

— **Delavstvo kamnoseške stroke** je vjudno vabljeno na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo dne 19. aprila ob 10. uri popoldne v pritličju Pokrajinske delavske zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 22. Na dnevnem redu je razgovor o sklenjeni kolektivni pogodbi za kamnoseško stroko.

— **Za mestne reveže** daruje trgovina Iv. Bonač 150 lir namesto venca na grob pok. g. Anton Susteršiču. — Neimenovana je darovala za starčka 20 lir.

Iz Novega mesta

— **Oddaja radijskih sprejemnikov.** Po naredbi Visokega komisiarja je prišla novomeška občina s prevzemom radijskih sprejemnikov. Lastniki naj v lastnem interesu vložijo aparate v poseben zaboj, na zaboj pa naj prilepijo posebno etiketo, ki jo prejmejo pri mestni občini in katero morajo točno izpolniti. Pri prevzemu bo vsak aparat komisijsko pregledan in naj radi tega lastniki prinesejo k oddaji odprte zaboje. Sprejemni aparati se prevzemajo v občinski stražnici na rotovžu. Lastniki se opozarjajo, naj ne čakajo z oddajo do zadnjega, ter naj sprejemnike pricno takoj oddajati.

— **Zivinski sejem.** Radi velikonočnih praznikov se je vsakomesečna sejma za konje, govedo in prašiče vršila ta ponedeljek na Loki. Vzrok majhnega dogona leži izključno na pomladanskem živinskem sejmu, ki se je vršil isti dan v št. Jerneju. Prav lepo število pa je bilo pripeljanih na novomeški sejem prašičev, in sicer 678. Cene so se izredno dvignile in 6 do 7 tednov stari prašiči za rejo so se prodajali že po 500 do 700 lir. Kljub temu so bili vsi prašiči do zadnjega prodani. Konjev je bilo prigranih le 16, goveje živine pa 47 glav. Cene konjem in goveji živini so se ustale, ter je bila vsa prigrana živina brez prevelikega prekupčevanja hitro prodana.

— **Težka prometna neureja.** V ponedeljek okoli ene ure popoldne je šel po Ljubljanski cesti proti pošti 31 letni poštni uradnik Milan Langov iz Novega mesta. Za njim je privozil težak tovorni avto, last nekega prevoznika iz Metlike, ki se je na ozki cesti v bližini tako zvalil »Vrat« hotel izogniti kupu prsti, ki je bila tam nametana radi prekopavanja ceste. Pri tem je zavozil težak avto skoro popolnoma do zidu bližnje hiše, pritislil z vso silo ob zid tanka jidogovca Langova in mu stisnil prsni koš. Langova so morali takoj prepeljati v kandijsko bolnišnico usmiljenih bratov, kjer so pa zdravilni ugotovili, da so mu ostala k sreči rebra cela in ni nevarnosti za njegovo življenje.

— **Tamburice je kradel.** Pred sodnikom poedincem novomeškega okrožnega sodišča se je moral zagovarjati radi tatvine šest tamburic 32letni šofer Torelli Alfred iz

Triesta. Glasom obtožnice je Torelli neugotovljenega dne v marcu vzel v Kočevju organistu Kuntariču Vilku šest tamburic. Obdolženec se je zagovarjal, da je šel kot uslužbenec družbe Emona z nekim neznancom iz Ljubljane, ki se je zanimal za to hišo, da bi mu jo razkazal. Pri tem je našel v sobi navedene tamburice in ker je mislil, da so ničija last, jih je vzel s seboj. Po izpovedbah prič pa je ta zagovor neresničen, ker je predmetno hišo kupila cerkev od občine in obdolženec kot uslužbenec Emona ni imel v njej ničesar iskati. Tudi v primeru, da bi bila ta hiša last nemških izseljencev ne bi smel obtoženec vzeti tamburic, ker bi bile last družbe Emona. Zaradi tega ga je sodnik poedinec obsodil na mesec dni zapor.

Iz Kostanjevice

Oseba vest. Na lastno prošnjo je bil v Kočevje premeščen okrajni zdravnik dr. J. Smola. Njegovo mesto prevzame dr. Erat. Dr. Smola je bil v Kostanjevici skoraj 3 leta. Bil je dober zdravnik in priljubljen družabnik in ga bo Kostanjevica zelo pogrešala. Znan je zlasti njegov zdravilni čaj zoper revmo, o katerem prejema neprestano zahvalna pisma od bolnikov, ki so ga uživali s prav dobrim uspehom. Zadnji čas je uvedel tudi zoben ambulanto pod vodstvom odličnega dentista Rada Stoklja, ki ima dolgoletna izkustva v tej stroki. Dr. Smoli želimo na novem službenem mestu kar največ uspeha.

Posledice dolge in ostre zime so vedno vidnejše. Nešteto žlahtnih dreves bo treba nadomestiti z novimi. Tej nesreči se je sedaj pridružil še zajec. Radi velikega snega se je po dolgih mesecih pošteno sestradla, pa zato s toliko večjo vneto gloda mlade jable in dela na mladih nasadih veliko škodo. Zašel je celo v tukajšnje drž. drevnico, ki je obdana z visoko žično ograjo, in je gospodaril v njej prav po mesarsko. Končno so ga izsledili in je ves upehan podlegel.

Poljsko delo je v polnem razmahu. Zima sicer še vedno oteplje z repom in so nekateri dnevi prav hladni, vendar delo na polju in v vinogradih napreduje z vso naglico.

Z Goreniskega

Zaščita pečnega trna. Po vsej Evropi poznajo pečeni trn, ki zraste do 3 neure visoko. Očiten je po rjavkasti barvi svojega listja in po krasnih rdečih sadežih, ki imajo rjave pikice. Po najnovejših raziskavah vsebuje sadež mnogo vitaminov C (10 do 15krat toliko kakor limona). Zato ga zlasti potrebujejo za nemško vojsko. Zdaj je bila izdana naredba, po kateri je pečeni trn stavljen pod zaščito. To velja zlasti za koroške in gorenjske kraje, kjer je posledje prepovedano samovoljno trgati vejvice in sadeže pečnega trna.

Za povečanje čebelne paše priporoča celovški dnevnik vsem Korošcem in Gorenjcem, ki imajo kaj zemlje, naj posadijo čim več vrb, zlasti ob potokih, na plavovitih pobočjih in bregovih, posebno pa v bližini čebelnjakov. Na ta način bodo imele čebele čim več paše, obenem pa bodo po vrbovju gnezdele ptice. Dnevnik opozarja na zaščito vrbovih mačic in priporoča staršem, naj poučijo otroke, da je trganje cvetočih vrbovih vejic v škodo vsemu narodu, še zlasti pa vojski, ki nujno potrebuje mnogo medu.

42 upravitelj nemške delovne fronte na Gorenjskem se je udeležilo večdnega tečaja, v katerem je predavala okrožna voditeljica Goritschnigova iz Radovljice o gibanju ženstva na Gorenjskem in o sodelovanju za nemško delovno fronto. Za zaključek tečaja je prišlo iz Spitala 9 mladenc, ki so zaplesale narodne plesne in peke koroške pesmi.

Delna gasilska šola. Na Koroškem in na Gorenjskem je 700 gasilskih društev, ki so odposlala svoje okrožne in odsekov voditelje k pomladnemu tečaju v delno gasilsko šolo v Celovcu. Ob zaključku je bil zbor, pri katerem je govoril gauleiter dr. Rainer, ki je naglasil, da pripada gasilskim društvom na Gorenjskem velik političen pomen.

Zavarovanje članov prostovoljnih gasilskih društev velja zdaj na Gorenjskem in v Mežiški dolini od 1. januarja 1942 dalje. Zavarovanje obsega nezgode, ki zadenejo prostovoljne gasilce pri izvrševanju reševalne službe ob ognju ali povojni, pri stražah, vezbah, potovanjih k gasilskem zborovanjem in sploh v vseh primerih, v katerih se prične delovanje gasilcev po splošnih ali vsakokratnih posebnih nalogah. Gasilci ne plačajo prispevkov, pač pa

morajo občine odvajati socialni zavarovalni blagajni letno doklado 3 prenosov na vsakega prebivalca. Vsako nezgodo mora priglasiti vodja gasilskega društva ali pa župan.

Nesrečen poljski. 16letni dijak Albert Moser iz celovške okolice je v nedeljo prezkusil različne kemikalije v svoji sobi. Ker je bil preblizu zakurjene peči, je nastala eksplozija, ki je mladencu hudo puškodavala levo. Prepeljali so ga v celovško bolnišnico.

Iz Spodnje Štajerske

O proslavi obletnice vkorakanja nemških čet na Spodnje Štajersko obirno poročajo štajerski listi. »Marburger Zeitung« objavlja na prvi strani poročilo o velikem zborovanju v Mariboru, kjer je na Glavnem trgu govoril gauleiter dr. Ueberreiter. Drugi govornik je bil vodja Heimatbunda Franz Steindl, ki je izrekel prisego zvestobe Adolfu Hitlerju.

Zivljenje in umiranje. V Mariboru so umrli: 76letna vdova Marija Kavškova, 56letna Marija Valentanova in 34letni Jozef Vinkovič. V Slivnici pri Mariboru je umrl akademski slikar in posetnik Simon Fras. Nadalje so umrli v Mariboru 32letna železničarjeva žena Alojzija Flisova, delavčev sinček Herman Habit in Jože Trbovšek. V Lajtersperku je umrl 50letni tesar Anton Potočnik, v okolici Maribora pa 84letna zasebnica Marija Janžekovičeva. V Laškem so umrli 73letni Janez Bevc, 80letna Ana Mrazova in 64letni Jozef Deželak. — V Mozirju so v I. četrtletju zabeležili znaten prevešek rojstev. Bilo je namreč 13 porodov, 7 smrti in ena poroka. — V Celju je bilo pretekli teden 31 porodov, 9 smrti in 4 poroke.

Plot nemške države je naslov uvodnika, ki ga je preteklo nedeljo objavil »Völkischer Beobachter«. Članek je posvečen obletnici zasedbe Spodnje Štajerske, napisal ga je pa Gustav Koczor. Opisuje, kaj vse se je zgodilo na Spodnjem Štajerskem v teku enega leta, in pravi, da je štajerska dežela postala s priključkom Spodnjega Štajerja najprejrejšja pokrajina Nemčije. Od snežnikov Dachsteina do Save, kjer na sončnih pobočjih uspevajo žlahtni kostanj, citrona in fige, se razprostira področje, ki ima vse, kar potrebuje vino in les, železo in sadje, črni in beli premog, kruh in zdravilne vrelce in pridne ljudi.

Požar zaradi iskre iz dimnika. V St. Ilju v Slovenskih gorah je nastal požar na domačiji malega posestnika Ignaca Mašere, ki je zaposlen v papirnici. Bilo je okrog polnoce, ko so švigle iskre iz dimnika ter je mahoma bila vsa domačija v plamenih. Na podstrešju sta zakonca imela shranjen živeč, ki je seveda vse zgorel. Gasilci iz St. Ilja so mogli pogoršče samo omejiti.

Nemške pravilice. Znana pripovedovalka nemških pravilic Marija Fischerjeva priredil turnejo po Spodnjem Štajerskem. Pretekli petek je prvič nastopila pred gojenkami mariborskega učiteljskega. Obiskala bo vsa spodnještajerska okrožja. Nadalje bo na Spodnjem Štajerskem gostovala v aprilu in maju lutkovno gledališče iz Solnograda, ki ga vodi prof. Herman Aicher.

ZENSKA V NARODNIH PREGOVORIH

Narodni pregovori vedo dosti povedati o ženskah. To ni nič čudnega. In še celo ljudni niso zmerom. Kar pa tudi ni nič čudnega.

Grki pravijo: »Ljubez en slepa, a zakon ima dobre oči.« — »Ženska je kakor senca. Če hitiš za njo, se ti umika. Če hitiš pred njo, ti je zmerom za petami.« **Francjezi uče:** »Kdor ženo tepe, je podoban človeku, ki tolče po vreči moka. Dobro se izgubi, slabo ostane.« **Škoti trdijo:** »Dobro mož — slaba žena; slab mož — dobra žena.«

V Italiji sodijo: »Ženske so ali sam med, ali pa sam žolč. Med se pogosto izpremeni v žolč, narobe pa se ne zgodi nikoli.« — »Pri ženi dosežeš več izlepa kakor izgrda.« **Holandci pravijo:** »Kdor ljubi ženo, jo pušča doma.« Ali pa: »Žena takoj nese več iz hiše v predpasniku, kakor more mož pripeljati k hiši z vozom.«

V daljnem rumenem cesarstvu so odkrili teko staro modrost: »Čim bolj ljubi žena moža, tembolj počakava popravljati njegove napake. Čim bolj ljubi mož svojo ženo, tembolj jo dolgočasni.«

Arabi pravijo: »Zmerom se posvetuj z ženo, kadar hočeš kaj napraviti; potem pa napravi po svoje.« — In še tole: »Bolje je imeti več žena, kakor eno. Vsaj takrat, kadar se med seboj prepirajo, boš imel mir.«

in »wandelne« (spremeniti) imata v nemščini isti etimološki izvor in izražata stopnjevanje iste življenjske volje, prav kakor se »erfahren« (zvedeti) in »fahren« (voziti) izpopolnjujeta v svoji smiselni skupnosti. Tako je predavatelj na primeru pesmi romantičnega lirika nemškega gozda in popotnega nemira pojasnjeval tisti dejalni, po doživljajih in izkušnjah stremeci nemir, ki vodi tudi današnjemu nemško miselnost v dinamiko njenih bojev. Prisotni so s pozornostjo sledili idejno zavzetim in temperamentnim izvajanjem g. dr. Drinera in njegovemu branju Eichendorffovih motivov o pomladnem nemiru, o gozdovih, o globinah daljav in časa, o oceanu, o zvezdah, pesnikove klice viharju: »O, pridi, samo pridi, vihar, jaz se ne bojim ne smrti ne življenja.«

»Hrvatska Revija« v Zagrebu je priobčila v dobesednem prevodu članek, ki ga je priobčilo »Jutro« dne 7. marca t. l. o knjigi Vladislava Kušana »Ars et artifice«. Prevod je izšel pod naslovom: »Jutro o Kušanovoj knjizi.«

Janačkova »Jenufa« v berlinski Državni operi. Reprezentativna nemška Opera je uprizorila te dni s posebno velikim uspehom opero češkega skladatelja Leosa Janačka, tudi pri nas znano in priljubljeno »Jenufo«. Kritiki »Kölnische Zeitung« Karl H. Ruppel je spisal obsežno poročilo, v katerem poudarja, da je to genialna ljudska opera, ki ni izgubila niti malo svoje svežosti in samoniklosti, svoje značilne posebnosti. Originalnost Janačkove glasbe je danes prav tako, kakor je bila pred 18. leti, ko si je opera na nemških odrih krivila pot k mednarodnemu uspehu.

Najboljši slovaški romani. List »Slovaček« je priredil anketo o najboljših slovaških knjigah. Za najboljšo romane celotne slovaške literature so bili proglašeni: Mila Urbana »Živi bič«, Martina Kukučina »Hisa ob strani« in Hvizdoslava »Hojnikova žena«.

prince poetice (Stampa Sera, 9. t. m.) ponavljaj sam Lorenzo na smrtni postelji te verze, ki razodevajo poleg epikurejskega življenjskega pogleda tudi že melanholično propadanja in neogibnega konca vsega, kar je lepo in sladko v življenju: Quanto è bella giovinezza, che si fugge tuttavia...

Chi vuol esser letto, sia, di doman non v'è certezza.

Uživajmo mladost, življenje, sonce, cvetje, umetnost, vino, ljubezen, dokler je še čas: jutri bo morda že prepozno zakaj nihče ne ve, kaj prinese jutrišnji dan! Horacijev »Carpe diem« je dobil v teh verzih pravo renesančno inačico. Humanisti 15. stoletja niso imeli v duši samo varljivega silaja od mrtvih vstale antike in njenih bogov, marveč tudi še dedščino krščanstva, pozne odmeve srednjega veka. In notranji, krščanski glas jim je veleval, da je življenje v jedru tragično in da so trenutki miru in sreče redki in minljivi. Podnetnik in pesnik pustnih pesmi je bil, kakor pravi Donadoni, tudi pesnik korizme, poet pokore in nabožnih sprevov, o čemer pričajo poleg omenjenih pesmi klasičnega stila Lorenzova nabožna igra »San Giovanni e Paolo«.

Potomec velikega Cosima Mediceja Lorenzo il Magnifico je združil v svoji osebnosti dve umetnosti: umetnost poezije in umetnost politike. Morda je hotel napraviti iz poezije politiko in iz politike poezijo — vsaj v nekaterih primerih bi se tako zdelo — vsekakor pa je stremel z obema k večji slavi in moči svoje Firenze. Bil je velik in odlihan in v slabostih in v visoki meri značilen za bleščečo razdobje italijanske zgodovine, ki se je z njim zaključilo. Bilo je razdobje miru in navidezne prosperitete, vsaj z zornega kota vladajoče plasti. Zdi se pa, da so tudi v tej plasti opazili oni, ki so bili bistrega duha, da se pod bleščečo površino nabirajo razdiralne sile,

da se kopičijo oblaki k viharju, ki bo zarjul demonični spev boja in uničevanja ter odprl neskončno bedo človeškega življenja.

Uspehi Josipa Gostiča

Splošno priznana in priljubljena pravka zagrebške opere Josipa Gostiča smo srečali v znani slovenski gostilni pri Černeu, ki je v novih razmerah postala še bolj pravo središče zagrebških Slovencev, kjer najdeš vedno tudi popotnike iz vseh naših krajev. Naš slavni tenorist je sedel v družbi svojega tovariša, prav tako dobro znane ga Marija Simenca, ki je v zadnjem času nekako stopil iz ozadja, kamor se je umaknil pred leti. Gostič mu pravkar navdušeno pripoveduje o svojem uspešnem dunajskem gostovanju in o pripravah zagrebške opere za gostovanje v Italiji. Prosil smo ga, da nam o teh imenitnih rečeh pove kaj tudi za »Jutro«.

V času svojega petletnega delovanja v zagrebški operi je Gostič z izrednim uspehom pel že lepo število vlog, od lirskih do dramskih. V tekoči sezoni je nastopal razen v že običajnih standardnih delih tudi v repizah Carmen, Gotovčevega Era in njegove prenovljene Morane, za veliko noč pa v Parsifalu. Sedaj pripravlja Adriano Lecouvrier, katere opera je tudi v Ljubljani dobro znana, od domačih del pa bo nastopil v krstni predstavi »Suncanec«, delo hrvaškega skladatelja Papandopula. V novih razmerah je bil kot stober opere takoj prevzet v hrvaško državno službo, tembolj ker ima že 21 službenih let. Zagrebška publika ga zelo čista; nje ljubezen si je pridobil le z obilnim in poštenim delom. Spominjamo se še, kako je težko zapustil Ljubljano in prav tako težko se sedaj premakne iz Zagreba.

Kako da je Gostič šel pet na Dunaj? Pri tem niso odsevali samo umetniški, marveč tudi zasebni razlogi: hotel je pomagati svoji rodbini, ki je sedaj v Nemčiji.

ji. Že pred leti je dobil ponudbo za gostovanje v Nemčiji, ki se jim pa ni mogel odzvati zaradi prezaoplenosti. Tako se je šele lanskega poletja odločil za pot na Dunaj. Na Državni operi je našel tovariša Ruša, ki mu je v vsakem pogledu pomagal. Zapel je za poskušnjo in močno so se začudili, ko jim je izjavil, da mu ni do angažmaja, temveč samo za gostovanje. Imel je peti Carmen in Aido v nemščini, vendar se zaradi termina še niso mogli konkretno sporazumeti. Končno pa se je vendarle uresničilo njegovo gostovanje v Volkoperi, ki se sedaj imenuje Opernhaus der Stadt Wien. V Zagrebu je dobil dvomesečni dopust za januar in marec. V tem času je sodeloval v dvajsetih predstavah. Pel je v operah »Carmen«, »Tosca«, »Trubadur« in »Bajazzo«, seveda vse v nemščini. To ni bilo malo dela,

Iz Hrvatske

O priliki hrvatskega državnega praznika je madžarsko časopisje posvetilo celo vrsto člankov hrvatsko-madžarskemu prijateljstvu. »Pester Lloyd« je med drugim zapisal, da ves madžarski narod želi iz vsega srca, da bi hrvatski narod ostal nezavisen in da bi napredoval v pravem blagostanju. Na Slovaškem je bil hrvatski narodni praznik svečano praznovan. V Bratislavi je bila slavnostna akademija, ki so se je udeležili tudi člani slovaške vlade. Govorila sta slovaški gospodarski minister Melnicki in hrvatski poslanik Berković. V svojih izjavah sta poudarjala tesno prijateljstvo, ki združuje oba naroda v boju za boljšo bodočnost.

General Oxilia pri maršalu Kvaterniku. Vodja italijanske vojaške delegacije v Zagrebu, general Oxilia, je obiskal vojnega ministra maršala Kvaternika in mu izročil kot dar lično izdajo celotnih Ducejevih govorov.

Nov veliki uspeh hrvatskih letalcev. Poveljstvo letalskih sil v Zagrebu je prejelo podrobno poročilo, kako je lovski skupina hrvatske legije pod poveljstvom podpolkovnika Džala na južnem odseku vzhodnega bojišča v značilnih bitkah sestrelila 8. marca 9 sovjetskih letal tipa »Rata«. Nadpoveljnik Jergolič je sestrelil 1, nadzastavnik Galič 4, štabni narednik Martinašević 2, narednik Lasta pa 2 lovski letali.

Ustaška literatura. Za obletnico ustanovitve Neodvisne države Hrvatske je izšla iz tiska knjiga Miha Bzika pod naslovom »Ustaška borba«. V knjigi je prikazana borba ustašev od začetka pokreta do odhoda Poglavnik v inozemstvo.

Objava generalnega italijanskega konzulata. Generalni konzulat Kraljevine Italije v Zagrebu sporoča italijanskim državljanom, ki prehajajo italijansko mejo, da morajo biti potne dovolilnice, najsi bodo službene (Regio Servizio) ali navadne, od 15. t. m. naprej overovljene s strani generalnega konzulata. Potreben vizum bo brezplačno izdan vsem onim, ki imajo za to pravico.

Hrvatji so se udeležili zasedanja mednarodne filmske zbornice. V filmskem mestu Cinecitta v okolici Rima se je pretekli teden začelo zasedanje mednarodne filmske zbornice, ki se ga udeležujejo zastopniki Belgije, Protektorata, Bolgarije, Danske, Nemčije, Grčije, Norveške, Nizozemske, Rumunije, Slovaške, Španije, Švedske in Madžarske. Zastopani so tudi hrvatski odposlanci.

Hrvatsko časnikarstvo v znamenju obletnice ustanovitve NDH. Celokupno hrvatsko novinstvo je posvetilo prvi oblet-

nicji ustanovitve Neodvisne države Hrvatske posebno pozornost. Vsi listi so pisali zadnje tedne o pomenu prve obletnice. Na samo obletnico pa so izdali posebne svečane številke.

Iz Srbije

Srbski Rdeči križ na delu. Za prehrano dijakov ljudskih in srednjih šol se je zavzel srbski Rdeči križ. Zaenkrat je bilo v Beogradu ustanovljenih več kuhinj, kjer se bo hranilo 2500 dijakov.

Razen ob sobotah in nedeljah se dobe v gostilnah vsak dan le enotni obedi. Beograjska mestna občina je opozorila lastnike gostiln in restavracij, naj se strogo držijo odredbe, po kateri je dovoljeno gostiti gostom z mesnimi jedmi samo ob sobotah in nedeljah.

Za povečanje rudarske proizvodnje. K odredbi o omejitvi brezposelnosti je bil izdan pravilnik, po katerem bodo vsi telesno sposobni delavci od 17. do 45. leta brez ozira na njihovo prejšnjo zaposlitev zaposleni v rudarskih in kovinarskih podjetjih.

Financarji bodo vršili odslej carinsko službo. Organi finančne kontrole, ki so bili doslej zaposleni tudi kot graničarji, bodo v bodoče opravljali le carinsko službo. Obmejno graničarsko službo je prevzela srbska državna straža.

Razlastitev premoženja državi sovražnih oseb. Vojaški poveljniki za Srbijo je izdal dopolnilno odredbo k srbskemu razlastitvenemu zakonu, ki določa konfiskacijo premoženja oseb, obsojenih zaradi komunističnega ali anarhističnega delovanja. Za tozadavne sklepe so pristojna domača sodišča, če postopek ni bil uveden po odredbi vojaškega poveljnika za Srbijo z dne 22. decembra 1941.

NAPOLEON SE JE UJEL

Veliki osvovjevalec Napoleon je, kakor vemo, rad imel ljudi, ki so bili bistri in so mu znali hitro odgovoriti. Nekoč se mu je primerilo, da mu je padla rokavica na tla. Mlad častnik, ki je stal blizu njega, jo je hitro pobral in mu jo pomnil.

— Hvala, stotnik! je mimogrede rekel vladar.

— Pri katerem polku, Veličanstvo? je hitro vprašal častnik.

Napoleon ga je začudeno pogledal in je šele tedaj opazil, da stoji pred njim navaden podporočnik. Toda, takoj se je nasmešnil in odvrnil:

— Dobro! Zelo dobro! Torej... pri gardi.

In čez nekaj dni je dobil mladi podporočnik patent, da je imenovan za stotnika pri gardi.

Hladilnik na led, primeren za malo gospodinstvo, dobro ohranjen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Otroški voziček globok, v najboljšem stanju, prodam. — Lapajne, Rimska 9-III. 4846-6

Otroški voziček globok, lep, prodam ali zamenjam za športnega z doplačilom. Livarska ulica 4, prtljice. 4832-6

Otroški voziček globok, je dobro ohranjen, prodam. Trgovina Praprotnik, Poljanska c. 5. 4851-6

Plinski rešo kredenco itd., prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4837-6

Nekaj cina prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Cine«. 4830-6

Kupim radioaparati in moško dvokolo dobre znamke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zabavac«. 4841-7

Fotoaparat rabljen, a dobro ohranjen, najraje znamke Agfa, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Fotoaparat«. 4848-7

Prazno veliko sobo s sobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prazna soba«. 4853-23a

Odjemalce v in izven Ljubljane prosim, da mi vrnejo prazno posodo, da bom v stanu izvršiti vsa naročila pravčasno!

Peter Padboršek veletrgovina z vinom, Celovška cesta št. 34

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Umro je naš mili suprug i dobri otac

LJUBOMIR ŽIVANOVIĆ

bivši pukovnik

Pogreb će biti u četvrtak 16. aprila 1942 u 3 sata posle podne iz kapele sv. Andreja sa Zala na groblje kod Sv. Križa.

Ljubljana 14. aprila 1942.

Ožaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Auto, moto

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Tovorni avto 3tonski, prodam. — Telefon št. 22-86. 4827-10

Kolesa

Tricikel zelo močan, malo rabljen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4840-11

Pohištvo

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Samsko spalnico lepo, moderno, en mesec rabljeno, več vrtnih slojnih stolov ter razno pohištvo in druge predmete, prodaj Trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 4836-12

V najem

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Gostilno vrazem v našem ali koncesijo oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gost. koncesije«. 4852-17

Lokali

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Skladišče

sredi mesta takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4829-19

Soba odda

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Soba

za eno ali dve osebi, s hrano ali brez, oddam takoj. Stari trg 3-1, levo. 4850-23

Oddam takoj

dve opremljeni sobi za dve osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4826-23

Solnčno sobo

v visokem pritličju, oddam gospodu takoj v centru mesta. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 4858-23

Sobe išče

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Prazno veliko sobo

s sobo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prazna soba«. 4853-23a

Odjemalce v in izven Ljubljane prosim,

da mi vrnejo prazno posodo, da bom v stanu izvršiti vsa naročila pravčasno!

Peter Padboršek veletrgovina z vinom, Celovška cesta št. 34

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Užaloščena supruga LJUBICA sa djecom

Opremljeno sobo

z dvema posteljama, 1500 uradnici za 1. maj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soba s hranom«. 4839-23a

Stroji

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Pisalni stroj »Mercedes«, poceni napredaj. Františkanska ul. 10. 4856-29

Obrt

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Krznarstvo Elvigi Eber Ljubljana. Koncesija št. 7 — prevzema v popravilo in shrambo vse kožuhovine čez polno. 4367-36

Pridelki

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Kislo zelje in repo ima vedno stalno v zalogi trgovina Eva, Tyrševa 77. 4854-33

Seno

Prodaj 2 vagona prima sladke sene v balah po zmerni ceni. — Opekarna Škofljica, tel. št. 1. 4844-33

Izgubljeno

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Izgubil sem 14. t. m. od 16.15 do 16.20 v tramvaju št. 4 od glavnega kolodvora do Frgova majhno denarnico z okrog 50 l in nekaj drobnarij. Poštenega najditelja prosim, da denarnico izroči ogl. odd. Jutra, ker mi je drag spomin, denar pa si oddrži za nagrado. 4845-28

Razno

Heseda I - 60, taksa - 60, za dajanje naslova ali za tifo I 3.-

Otroško harmoniko za osemletno deklico kupim. — Jaromil.

Citajte pazljivo oglase

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

»JUTRA«

VSAK

naš naročnik je zavarovan

ALI

ste poravnali naročnino?